

Jenna Siivonen

PORIN KAUPUNGIN AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN
ASIAKASTYYTYVÄISYYS- JA KEHITTÄMISKYSELY

Sosiaalialan koulutusohjelma

2014

PORIN KAUPUNGIN AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN ASIAKASTYYTYVÄISYYS- JA KEHITTÄMISKYSELY

Siivonen, Jenna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Marraskuu 2014
Ohjaaja: Pamppunen, Seppo
Sivumäärä: 49
Liitteitä: 1

Asiasanat: avoin varhaiskasvatus, yhteisöllisyys, kasvatuskumppanuus, kehittäminen

---

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kartoittaa Porin avointen päiväkotien asiakkaiden mielipiteitä nykyisestä toiminnasta sekä selvittää mahdolliset kehittämistarpeet. Porin avoimissa päiväkodeissa on vajaita ryhmiä ja toimintaa haluttiin kehittää asiakaslähtöisesti. Opinnäytetyöni on tehty yhteistyössä Porin kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa.

Teoria osuudessa käsittelin varhaiskasvatusta, lapsiperheiden tukemista vertaistoinnin ja kasvatuskumppanuuden näkökulmasta sekä kehittämistyötä.

Aineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla. Se jaettiin kaikkiin Porin kuuteen avoimeen päiväkotiin ja vastaajina toimi aikuiset. Kyselylomake sisälsi avoimia ja monivalintakysymyksiä. Analysoin jokaisen päiväkodin omana osiona ja tein lopuksi yhteenvedon kaikkien avointen päiväkotien tuloksista. Kyselylomakkeita jaettiin yhteensä 153 ja vastauksia tuli takaisin 90. Vastausprosentti oli 59.

Tutkimuksen kautta selvisi, että asiakkaat olivat erittäin tyytyväisiä avointen päiväkotien toimintaan sekä sieltä saamaansa kasvatustukeen. Usea asiakas toivoi toiminnan sijoittuvan aamupäivään. Kehitysosioon vanhemmat vastasivat toivovansa laulu- ja askarteluhetkiä. Kyselylomakkeista selvisi myös, että asiakkaat toivoivat parempaa tiedotusta ja yhteistä tapaamista henkilökunnan kanssa.

INQUIRY ABOUT CUSTOMER SATISFACTION AND DEVELOPING OF OPEN CHILDHOOD EDUCATION IN PORI

Siivonen, Jenna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

November 2014

Supervisor: Pamppunen, Seppo

Number of pages: 49

Appendices: 1

Keywords: open childhood education, communality, educational partnership, developing

---

The purpose of this thesis was to map out the experiences of the customers of the open daycare services in Pori and to find out the potential needs for improvement. Many of the groups in the open daycare centers in Pori are undersized, and there is eagerness to improve the services to be more client-centered. This thesis is made in collaboration with the office of early childhood education of Pori.

The theory section deals with early childhood education, supporting families through peer activities, raising children in collaboration with support personnel as well as development processes.

The data used was collected using an inquiry form. The form was distributed in all of the six open day care centers of Pori and was answered by the adults. The form included both open and multiple choice questions. Each daycare center was analyzed as a separate section. Finally a synopsis of the results of all the daycare centers was made. A total of 153 forms were distributed and 90 were returned. The response rate of the inquiry was 59 %.

Through analyzing the answers it was concluded that customers were very pleased with the services and the support in upbringing the child that the open daycare centers gave. Several customers wished that the services would be available before noon. Parents also wanted more singing and hobby activities on the program. The inquiry forms also showed that the customers hoped for better information as well as meetings with the staff.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS	8
2.1	Mitä on varhaiskasvatus.....	8
2.2	Varhaiskasvatuksen historia ja sen saapuminen Suomeen	9
2.3	Lapsilähtöinen toiminta varhaiskasvatuksessa	10
3	AVOIN VARHAISKASVATUS	12
3.1	Mitä on avoin varhaiskasvatus.....	12
3.2	Avoimen varhaiskasvatuksen historia.....	13
3.3	Avoin varhaiskasvatus lapsille ja vanhemmille.....	14
3.4	Avoin varhaiskasvatus Porissa.....	15
4	LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN.....	16
4.1	Kasvatusyhteisö	16
4.2	Vertaistoiminta.....	17
4.3	Vertaisryhmä lapsille	18
4.4	Vanhemmuuden tukeminen	19
4.5	Kasvatuskumppanuus	20
4.5.1	Mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan?	20
4.5.2	Kasvatuskumppanuuden merkitys.....	21
5	KEHITTÄMISTYÖ	22
5.1	Mitä kehittämisellä tarkoitetaan.....	22
5.2	Kehittämistyön edellytykset ja asiakaslähtöisyys	23
5.3	Osallisuuden merkitys kehittämisessä	24
5.4	Kehittämistyö varhaiskasvatuksessa.....	25
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
6.1	Tavoite ja toteutus.....	26
6.2	Tutkimusmenetelmä.....	28
6.3	Aineiston analyysi.....	29
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	29
7.1	Kiertokadun avoin päiväkoti:.....	30
7.2	Liinaharjan avoin päiväkoti:	32
7.3	Pohjatuulen avoin päiväkoti:.....	34
7.4	Avoin päiväkoti Pikkuväinö:	36
7.5	Avoin päiväkoti Onnenkivi:.....	37
7.6	Avoin päiväkoti Koivukuja.....	39

7.7	Kaikki päiväkodit yhteensä.....	40
8	YHTEENVETO	44
8.1	Kehittämisehdotukset.....	44
8.2	Oma pohdinta.....	46
LIITTEET		

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni lähtökohtana on selvittää Porin avoimien varhaiskasvatuspalveluiden asiakkaiden asiakastyytyvää ja kehittämideoita asiakaskyselyä käyttäen. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Porin kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Avointa varhaiskasvatusta koskevia tutkimuksia ja selvityksiä on tehty valtakunnallisesti suhteellisen vähän, joten koin opinnäytetyöni aiheen olevan erittäin ajankohtainen.

Opinnäytetyöni aihe on tullut Porin varhaiskasvatuksen puolesta. Tapasin varhaiskasvatuksen johtajan Riitta Välimäen ja aluejohtajan Vesa Harellin. Tapaamisessa selvisi, että Porin avoimissa päiväkodeissa on paljon vajaita ryhmiä ja asiakaskunta ei ole sitoutunut säännölliseen toimintaan. Avointen varhaiskasvatuksen palveluita halutaan kehittää, jotta pystyttäisiin tarjoamaan perheille parempaa ja houkuttelevampaa palvelua.

Suomessa varhaiskasvatuksessa päivähoito on tällä hetkellä ylikuormittunut. Vaihtoehtoisia varhaiskasvatuspalveluita tulisi kehittää monimuotoisemmaksi, jotta päivähoidon kuormitusta saataisiin purettua. Avoin varhaiskasvatus on hyvä vaihtoehto päivähoidolle silloin, kun vanhemmat tarvitsevat hieman omaa aikaa tai haluavat vertaistukea toisilta vanhemmilta. Avoimessa päiväkodissa vanhemmilla on myös mahdollisuus saada tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä varhaiskasvatuksen ammattilaisilta.

Pyrin opinnäytetyölläni kartoittamaan Porin avoimen päiväkodin asiakkaiden mielipiteitä nykyisestä toiminnasta ja mahdollisia kehitysideoita, jotta palvelu vastaisi asiakkaiden tarpeita ja odotuksia, ja palveluiden käyttöaste saataisiin kokonaisuudessaan hyödynnettyä. Nyt syitä ryhmien vajaavaisuuteen voi vain arvailla, joten halusin kuulla asiakkaiden omia mielipiteitä asiasta. Onko kyse palvelun laadusta, rakenteista, aikatauluista, markkinoinnissa vai jostain ihan muusta?

Alkuvuonna 2014 minulla oli tulossa moniammatillinen harjoittelu ja päätin toteuttaa sen Rauman avoimessa päiväkodissa, jotta saisin konkreettista kokemusta avoimen

päiväkodin toiminnasta. Suoritin harjoittelustani kaksi viikkoa avoin päiväkotikiinnityksessä Sini-linnussa sekä neljä viikkoa avoin päiväkotikiinnityksessä Pikkukaislassa. Harjoitteluni aikana ymmärsin avoimen päiväkotitoiminnan mahdollisuudet ja tarpeellisuuden osana varhaiskasvatusta. Tämä harjoittelu lisäsi myös mielenkiintoani tulevaa aihettani kohtaan. Rauman avoin varhaiskasvatus on löytänyt hyvin paikkansa varhaiskasvatuksessa, ja ryhmät ovat jatkuvasti täynnä sekä asiakkaita on jonossa odottamassa vapautuvia paikkoja. Eroavaisuuksia Rauman ja Porin avointen päiväkotien toiminnassa on muutama seikka. Raumalla avoimilla päiväkodeilla on käytössään nimellinen osallistumismaksu, kun taas Porissa osallistuminen on maksuton. Porissa perheet saavat itse päättää, minä päivinä käyvät perhekerhoissa ja käyntikerrat ovat rajoittamattomia. Raumalla perhekerhojen asiakkaat on jaoteltu ryhmiin, ja samat perheet käyvät aina tiettyinä päivinä viikossa, myös toiveita otetaan vastaan. Asiakkaat tulevat keskenään tutuiksi ja yhteisöllisyys kasvaa, jolloin myös sitoutuminen ryhmän toimintaa on sitovampaa.

Toteutin asiakastyytyväisyys- ja kehityskyselyn kyselylomakkeiden avulla. Kyselyssä käytin avoimia ja määrällisiä kysymyksiä. Kysely toteutettiin jokaisessa Porin avoimessa päiväkodissa ja vastaajina toimivat vanhemmat/muut palveluita käyttävät aikuiset. Avoimia päiväkoteja on kuusi: Kiertokadun avoin päiväkotikiinnitys, Liinaharjan avoin päiväkotikiinnitys, Pohjatuulen avoin päiväkotikiinnitys, Onnenkiven avoin päiväkotikiinnitys, Väinölän avoin päiväkotikiinnitys sekä Koivukujan avoin päiväkotikiinnitys.

Teoriaosuuteen olen valinnut aiheet, jotka koin tärkeäksi harjoitteluni kautta tulleen kokemukseni myötä. Käsittelen työssäni perheiden tukemista yhteisöllisyyden kautta. Avoimen päiväkodin toiminta perustuu laajasti vertaistuen saantiin. Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuus on hyvin ajankohtainen aihe, ja koin sen myös merkittävänä osana avointa varhaiskasvatusta. Perehdyin teoriaosuudessa myös kehittämistyöhön ja sen tarpeellisuuteen. Yhteiskunta kehittyy jatkuvasti, ja myös palveluita tulisi kehittää sen mukana.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Mitä on varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta pienten lasten kanssa ja sen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kehitystä, oppimista ja kasvua. Jotta kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden, tarvitaan siihen vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä eli kasvatuskumppanuutta. Yhteiskunta järjestää, valvoo ja tukee varhaiskasvatusta ja se koostuu kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuuksista. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta, jonka keskeinen merkitys on omaehtoinen leikki. Se perustuu kasvatustieteelliseen, erityisesti varhaiskasvatukselliseen, mutta myös laaja-alaiseen tietoon ja tutkimukseen, sekä pedagogisien menetelmien kokonaisvaltaiseen näkemykseen lasten kasvusta, oppimisesta ja kehityksestä. Varhaiskasvatuksen tärkein voimavara on ammattitaitoinen henkilöstö. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisessa on olennaista, että koko kasvatusyhteisöllä ja jokaisella yksittäisellä kasvattajalla on vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus.

Varhaiskasvatus järjestetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa, joista yleisimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilaiset avoimet toiminnot. Näitä varhaiskasvatuspalveluita tuottavat kunnat, seurakunnat, järjestöt sekä yksityiset palveluntuottajat.

Esiopetusta tarjotaan vuotta ennen koulun alkamista ja se on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta. Esiopetus ennen perusopetukseen siirtymistä muodostaa lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän jatkumon. Myös oppivelvollisuusikäiset lapset jotka käyttävät varhaiskasvatuspalveluja kuuluvat varhaiskasvatukseen piiriin. (Stakes 2005, 11)

Tärkein ja ensisijainen tehtävä varhaiskasvatuksessa on lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen edistäminen. Lasten hyvinvointi perustuu fyysiseen terveyden ja kasvun turvaamiseen, turvalliseen ja terveelliseen kasvuympäristöön, pysyvien kiintymyssuhteiden luomiseen, iänmukaiseen kasvatukseen ja opetuksesta sekä riittävän hyvän

hoidon tarjoamiseen lapselle rakkauden ja kunnioituksen ilmapiirissä. Varhaiskasvatuksella tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä, jotka kartuttavat kehityksen voimavaratekijöitä lasten elämässä. Varhaiskasvatuspalvelut voivat suojata lasta merkittäväällä tavalla monilta kasvuympäristön riskitekijöiltä. Hyvällä varhaiskasvatuksella on suuri merkitys lapsen hyvinvoinnin, kasvun sekä monipuolisen kehityksen ja oppimisen edistäjänä.

Lapsen hyvinvoinnin edellytykset ovat kirjattu myös lastenoikeuksien sopimukseen, jossa korostetaan, että lapsille pitää luoda heille paras ympäristö, jossa lapsi saa mahdollisuuden kehittää yhteisöllisyyttä turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä jolloin lapsi saa hyvän alun elämälleen. Nämä periaatteet sisältävät mm. huolenpidon ja hellyyden, ruumiillisen koskemattomuuden, hyvän hoidon ja kasvatuksen, läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet, itsenäistymisen ja vastuuseen kasvamiseen sekä mahdollisuuden koulutukseen. Suomi on hyväksynyt YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja näin ollen se on lain nojalla velvoitettu noudattamaan sopimuksen sisältöä. Lisäksi myös Suomen perustuslakiin sisältyy lapsen oikeuksia koskevia säännöksiä. (Alila & Kronqvist 2007, 31-32)

2.2 Varhaiskasvatuksen historia ja sen saapuminen Suomeen

Päivähoidon ja lastentarhanopettajien ammattikunnan historian juuret ajoittuvat 1800-luvulle. Teollisuus eteni nopeasti Euroopassa, mikä synnytti kaupunkeihin työväestön. Äitejä työllistivät tehtaat, jolloin lapset jäivät vaille hoitoa. Ensimmäiset päivähuoltolat, pikkulasten koulut ja turvakodit syntyivät lieventämään pienten lasten hätää ja turvattomuutta yksityisten tai yhdistysten järjestämänä. Myös Suomeen näitä pikkulasten kouluja perustettiin 1840- ja 1850- luvulla moniin kaupunkeihin. Toimintojen heikkoutena pidettiin kuitenkin sitä, ettei lasten kehitystä tunnettu vielä riittävän hyvin. Ensimmäiset lastentarhat syntyivät myös samoihin aikoihin saksalaisen Friedrich Fröbelin ansiosta. Fröbel kritisoi pikkulasten kouluja siitä, että hoito ei ollut pedagogista, lasten tarvitsemat toimintavälineet puuttuivat kokonaan ja henkilökunta oli kouluttautumaton.

Fröbeliläinen lastentarha-aate levisi eri puolelle Eurooppaan ja sitä kautta myös siirtolaisten mukana Amerikkaan. Suomessa lastentarhatyön varsinaista alkua pidetään Hanna Rothmanin vuonna 1880 Helsinkiin perustamaa kansanlastentarhaa. Näihin aikoihin alkoi myös lastentarhanopettajien koulutus Suomessa.

Päivähoito lastentarhatoiminnan alkuvaiheissa oli osapäiväistä viriketoimintaa lapsille. Päivähoidon pedagoginen ajatus korostui osapäivähoidossa. Kokopäivähoidon tarve lisääntyi toisen maailmansodan jälkeen naisten työssäkäynnin lisääntyttyä. 1970-luvulla käytännöllisesti katsoen yksinhuoltajaäitien lapset olivat täyttäneet, joten lastentarhatoiminta oli muuttunut pedagogisesta sosiaalihuollolliseksi. Päivähoitolain (Laki... 1973) jälkeisenä aikana kokopäivähoidon kasvu oli 1990-luvulle asti tuntuvaa. Tämä kehitys yhdessä yleisen hyvinvoinnin kanssa johti siihen, että päivähoito nähtiin osana sosiaalipalvelujärjestelmää. Päivähoitopaikka ei ole enää vain harvojen etuoikeus, vaan se on jokaisen perheen oikeus. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 109-111)

Vuonna 1996 subjektiivisen päivähoito-oikeuden ulotuttua kaikkiin varhaiskasvatuskäisiin lapsiin varmisti sen, että lapsi pystyi osallistumaan päivähoitoon, vaikka vanhempi ei ollut ansiotyössä. 2000-luvulle tultaessa yhä suurempi osa alle kouluikäisistä lapsista eli varhaislapsuutta, jossa yhdistyivät sekä päiväkotilapsuus että kotilapsuus. (Kekkonen 2012, 29)

2.3 Lapsilähtöinen toiminta varhaiskasvatuksessa

Lapsilähtöisyys on pedagoginen suuntaus, jossa lapsen näkökulmasta käsin lähestytään kasvatuksen ja opetuksen tehtäviä. Lapsilähtöisessä toiminnassa aikuiset näkevät lapset lapsina ja ovat heistä aidosti kiinnostuneita. Lapsilähtöisyys on lapsesta ja hänen kiinnostuksista käsin lähtevää toimintaa. Lapselle annetaan tilaa itsensä ilmaisuun, olemiseen ja tekemiseen. Ajatuksena on, että lapsen maailma sellaisenaan on kiinnostava ja arvokas. Lapsi on olemisessaan ainutkertainen eikä lapsen maailmaa, oppimista tai ajattelutapaa voi ymmärtää aikuisten kriteerein. Aikuisten ei tarvitse ymmärtää lasta aina loppuun asti, sillä lapsen tulee nimenomaan olla ei-aikuisen.

Tämän kunnioittaminen on lapsilähtöistä toimintakulttuuria, jossa lapsen ei odoteta reagoivan aikuisen tavalla. ”Lapsi on aikuisen salaisuus, johon tulee tutustua”.

Lapsilähtöisessä toiminnassa lapsi on omasta itsestään päättävä ihminen, ja hänellä on oikeus omiin tunteisiin, ajatuksiin, mielipiteisiin ja päätöksen tekoon. Lapsi nähdään aktiivisena toimijana, jolla on valmiudet ja halu oppia tuntemaan ympäristönsä ja itsensä, sekä kyky säädellä ja ohjata toimintaa kiinnostusten ja tarpeiden mukaan.

Lapsilähtöisessä kasvu- ja oppimisympäristössä lapsi pääsee itse vaikuttamaan omaan arkeensa ja elämäänsä, sekä osallistumaan itseään koskeviin päätöksentekoihin. Lapsi otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Toiminnalla pyritään noudattamaan lapsen rytmejä, aikakäsitystä ja hahmottamisen tapaa. Nämä järjestelyt tukevat lapsen sosiaalisia taitoja ja vahvistavat lapsia ottamaan huomioon myös muut ihmiset. (Santavuori 2011, 1-2)

Kasvattajan tulee osata kuunnella ja havainnoida lasta, sekä tutustua lapsen elämään ja perheeseen kokonaisuudessaan mahdollisuuksien mukaan. Tämä ei onnistu ilman yhteistyötä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden onkin hyvä tietää perheen ja lapsen elämäntilanteesta mahdollisimman paljon. Kasvattajan ja kasvattajayhteisön tulee mahdollistaa lapselle merkityksellisten kokemusten muodostumisen suunnittelemalla toimintaa niin, että päivään sisältyy leikkimistä, tutkimista, liikkumista sekä taiteellista ilmaisemista ja kokemista. Aikuinen näkee lapsen toimijana, tekijänä, tutkijana ja leikkijänä. Jokainen lapsi tulee nähdä ja kohdata yksilönä sekä heidät tulee hyväksyä sellaisena kuin ovat. Kasvattajan tulisi tukea lapsen yksilöllistä kehitystä, joka tarkoittaa lapsen yksilöllistä hoitamista, kasvamaan saattamista ja oppimaan ohjaamista. Jotta tämä on mahdollista, täytyy kasvattajalla olla tietoa lapsiryhmän kokemuksista ja lapsen tarpeista.

Lasten tarpeet vaihtelevat tilanteesta ja päivästä riippuen kuten kaikilla ihmisillä. Yhtenä päivänä lapsi voi tarvita kasvattajan kannustusta ja sanallista tukea, toisena päivänä syyliä ja taas joku muu päivä lapsi voi tarvita rajojen asettamista tai leikin opettamista. Onkin tärkeää osata muokata toimintatapaansa tilanteen ja lapsen tarpeiden mukaan.

Lapsilähtöisellä toiminnalla annetaan lapselle mahdollisuus kehittää omaa toimintaansa, ilmaisuaan, ajatteluaan ja tunteitaan. Toiminnassa korostetaan lapsen ja aikuisen tasavertaista toimimista yhteistyössä ja vuorovaikutuksellisuutta, jossa molemmilla on mahdollisuus tehdä aloitteita. Lapsi saa kiitosta ja onnistumisen kokemuksia, eikä rankaisua käytetä menetelmänä.

Lapsilähtöisen kasvatuksen on todettu tukevan lapsen itsetuntoa, edistävän myöhemmin lapsen suoriutumista koulussa ja edistävän lapsen sopeutumista yhteiskuntaan. Lapsen elämässä lapsilähtöinen kasvatusta on merkittävä voimavara. Lasta pidetään tärkeänä ihmisenä, jonka mielipiteet ja tarpeet otetaan huomioon, eikä häntä hylätä koskaan tunnetasolla. Lapsilähtöinen toiminta on eräänlainen asennoitumistapa lapseen ja hänen arjessa eteen tuleviin tilanteisiin. Sen merkitys selviää kasvattajalle työssäoppimalla, kehittymällä ja kasvamalla ammatillisesti ja ihmisenä sekä teoreettisen tiedon avulla. (Järvinen, Laine ja Hellman-Suominen, 34-36)

3 AVOIN VARHAISKASVATUS

3.1 Mitä on avoin varhaiskasvatus

Avoin varhaiskasvatus on päivähoidon lisäksi toteutettua varhaiskasvatusta. Se on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa joka tarjoaa monenlaisia palveluita kunnista riippuen. Palvelut voivat olla kerho- ja leikkitoimintaa, avoimia päiväkoteja sekä leikkipuisto ja perhekerhoja. Toimintaa tarjotaan vanhemmalle ja lapselle yhdessä tai yksin lapselle. (Alila & Portell 2008, 12) Leikkitoimintaa ja avointa varhaiskasvatusta järjestävät kunnat sekä järjestöt ja yksityiset palvelun tuottajat joko itsenäisesti tai yhteistyönä. Kunnat järjestävät lapsiperheille varhaiskasvatuspalveluina esimerkiksi avointa päiväkotitoimintaa ja leikkipuistotoimintaa ja erilaisia kerhoja. Seurakunnat tarjoavat erilaisia toimintamuotoja kuten perhe- ja päiväkerhoja, joilla pyritään tukemaan lapsen turvallisen kokonaiskehityksen ja kodeissa annettavaa kristillistä kasvatusta. Järjestöjen avointa varhaiskasvatusta tuottaa esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto ja 4H-liitto. Heidän toimintaansa sisältyy esimerkiksi kerhoja, leirejä ja

perhekahviloita, joiden tarkoitus on tarjota virikkeitä ja sosiaalisia kontakteja sekä vanhemmille että lapsille. (THL 2014)

3.2 Avoimen varhaiskasvatuksen historia

Avoim päiväkotitoiminta on saanut alkunsa 1970-luvun alussa Englannista esiopetuskokeilujen myötä. Englannissa kasvatustyön tukemisen merkitystä painotettiin, joten vanhemmat ja ammattikasvattajat haluttiin saada lähemmäs toisiaan.

Avoimet päiväkodit tulivat Ruotsin kautta Suomeen 1970-luvun lopulla. Vuonna 1978 avoin päiväkotitoiminta alkoi sosiaalivaltion koodinaimena kokeilutoimintana. Ensimmäiset 11 päiväkotiä avattiin eri paikkakunnille ja kokeilu kesti 1983 vuoteen asti. Avointen päiväkotien tehtävänä oli kasvatustieteellisen neuvonnan antaminen sekä vähentää lapsiperheiden eristäytyneisyyttä. Koettiin tärkeäksi, että vanhempia ja muiden lapsia hoitavia aikuisia aktivoitiin osallistumaan kasvatusta koskevaan keskusteluun yhdessä ammattikasvattajien ja muiden aikuisten kanssa. Tarkoituksena oli, että lapsi on oman aikuisen vastuulla ja toimintaan ei tarvinnut ilmoittautua etukäteen. Aikuisille oli mahdollisesti omaa ohjelmaa sillä aikaa, kun lapset leikkivät ja askartelivat. Avoimia päiväkoteja perustettiin lähinnä kuntiin, joissa ei toteutettu ympärivuotista leikkipuistotoimintaa. Avoimet päiväkodit toimivat usein myös osana tavallista päiväkotia. Lasten kotihoidon myötä avoimista päiväkodeista tuli varteenotettava vaihtoehto lasten päivähoitotoiminnalle. Sosiaalivaltion asiakirjoissa 1980-luvulla ohjeistettiin kuntia tekemään niin sanottua etsivää työtä, jolla alueen asiakkaita tiedotettiin palvelusta ja tarjottiin sitä heidän käytettäväksi. (Alila & Portell 2008, 17)

Avoimesta varhaiskasvatuksesta on 1970-luvun alusta asti käytetty nimeä leikkitoiminta. Vuonna 1972 lakiehdotuksessa varattiin mahdollisuus järjestää varhaiskasvatus myös muuna päivähoitotoimintana kuin päiväkotitoiminta, perhepäivähoito- ja leikkitoimintana. Tällöin muu päivähoito tarkoitti esimerkiksi päiväkodin hyväksymistä kokeilulaitokseksi. Vuoden 1985 hallituksen esityksestä ilmenee maininta, jossa päiväkotien toiminnan kerrotaan monipuolistuneen: oli kehitetty avoimen päiväkodin ja kiertävän päiväkodin malli. Hallituksen esityksessä mainittiin myös, että sosiaalival-

litus antaa ohjeet leikkitoiminnan järjestämisestä. Tämä pykälä kumottiin ja sosiaali- ja terveysministeriölle tuli oikeus antaa ohjeet ja määräykset lasten päivähoidon järjestämisestä vuonna 1990. Hallituksen esityksessä on haluttu muuttaa lakia jotta lasten eri päivähoitomuotojen sekä vaihtoehtoisten päivähoitomuotojen toteuttaminen kunnissa olisi joustavampaa. . Hallituksen esitys ei vielääkään avaa sen enempää leikkitoiminnan tai muun päivähoitotoiminnan käsitettä. Hallituksen esityksen ehdotuksessa on maininta siitä, että kunnat voivat toteuttaa myös vaihtoehtoisia päivähoitotoimintoja ottaen huomioon eri kuntien tarpeet ja erityisolosuhteet. Nykyisen hallituksen kuvauksesta löytyy maininta siitä, että avoimesta päivähoidosta ei ole laissa säännöksiä.

Leikkitoiminta nimen tilalla on 2000-luvulla alettu käyttää käsitettä avoin varhaiskasvatus. Avointa varhaiskasvatustoimintaa ei ole helppo määritellä. Yksi syy voi olla eri järjestäjien antamat määritelmät ja toimintamuodot, jotka voivat vaihdella niin alueittain kuin kunnallisestikin. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on alusta asti ollut tavoitteena paikallisten tarpeiden huomioiminen, joten se on luonut eroja määrittelyihin. Valtionneuvoston päätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista on maininta siitä, että muuta varhaiskasvatustoimintaa on esimerkiksi kuntien järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta lapsille ja lapsiperheille eri muotoineen sekä järjestöjen ja seurakuntien kerhotoiminta. Avoin varhaiskasvatus nähdään linjauksissa yhtenä vaihtoehtona varhaiskasvatuksen kokonaisuuden toteutumisessa.

Päivähoitolain lisäksi avoimen toiminnan kehittämistä ja järjestämistä ohjaavat myös lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki sekä perusopetuslaki koululaisten aamu- ja ilta-päivätoiminnan osalta. (Alila & Portell 2008, 12-13)

3.3 Avoin varhaiskasvatus lapsille ja vanhemmille

Avoin varhaiskasvatus tarjoaa lapselle ohjattua toimintaa, jossa lapsella on mahdollisuus leikkiin ja oppimiseen sekä tilaisuus tavata toisia lapsia vahvistaen näin lapsen vuorovaikutustaitoja. Avoin varhaiskasvatus antaa lapselle iloa, elämyksiä ja virkistystä yhteistoiminnassa.

Aikuiselle avoin varhaiskasvatus tarjoaa lyhytaikaista hoitoapua ja mahdollisuuden osallistua yhdessä lapsen kanssa monipuoliseen toimintaan. He saavat tarvittaessa tukea vanhemmuuteen henkilökunnalta ja samassa tilanteessa olevilta vanhemmilta.

Avoimen varhaiskasvatuksen kautta lisätään perheiden hyvinvointia. Perheet saavat vertailupohjaa oman tilanteen tunnistamiseksi, jolloin pystytään ennaltaehkäisemään perheiden ongelmia. Joissakin kunnissa avoin varhaiskasvatus toimii ympäristössä, missä erityispalvelut löytyvät saman katon alta. (Sosiaaliportin www-sivut 2005)

3.4 Avoin varhaiskasvatus Porissa

Porissa avointa varhaiskasvatusta toteutetaan avointen päiväkotitoiminnan kautta kuudessa eri toimipisteessä. Päiväkotien toiminta sisältää kerhotoimintaa joka tarjoaa kevyemmän vaihtoehdon osa- tai kokopäiväiselle päivähoidolle sekä perhekerhoja joissa perheillä on mahdollisuus tavata muita lapsiperheitä. Toiminnassa painotetaan vapaata leikkiä ja yhdessäoloa. Toimintaa ovat esimerkiksi kädentaidot, liikunta ja musiikki. Porin avoimen päiväkodin toimintaan osallistuminen on maksutonta, eikä se vaikuta Kelan maksamaan kotihoidontukeen (Porin kaupungin www-sivut). Kerhotoiminta on tarkoitettu 3 vuotta täyttäneille lapsille. Perhekerhoon voi osallistua kaikki perheet lasten iästä riippumatta.

Kiertokadun avoimessa päiväkodissa toteutetaan kerhotoimintaa kahdessa eri ryhmässä neljä kertaa viikossa. Perhekerho on kerran viikossa. Linnaharjassa toimii 3-4 vuotiaiden kerho neljä kertaa viikossa, ja 5-vuotiaille on mahdollisuus kerhoilla kerran viikossa. Perhekerho on avoinna kaksi kertaa viikossa. Pohjatuulen avoimessa päiväkodissa on kaksi ryhmää 3-4vuotiaat ja 4-5vuotiaat. Molemmat kerhot ovat kaksi kertaa viikossa. Perhekerho on kerran viikossa. Onnenkiven avoimessa päiväkodissa on kuusi kertaa viikossa lastenkerho. Kerran viikossa toimii perhekahvila, jonka lisäksi on myös esikoislapsi/äiti ryhmä. Koivukujan avoimessa päiväkodissa on ainoastaan kaksi lastenkerhoa, jotka molemmat ovat avoinna kaksi kertaa viikossa.

4 LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN

4.1 Kasvatusyhteisö

Yhteisöllä käsitteenä on monia merkityksiä. Yleensä yhteisöllä tarkoitetaan ihmisen välistä vuorovaikutustapaa, ihmisten välisiä suhteita, yhteisyyttä tai sitä, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä. Vaikka yhteisöt vaihtelevat laajasti toimintamuodoiltaan, on niille yhteistä jäsenten välinen pysyvä ja välitön vuorovaikutus, jossa määrittyvät ja muodostuvat jäsenten väliset vuorovaikutussuhteet. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo, Kuoksa 2000, 11-12.)

Yhteisöllisessä toiminnassa kyse on yhteisöllisestä yhteistoimintaan perustuvasta tavasta oppia. Tässä yhteydessä oppiminen nähdään tietojen ja taitojen yhteisöllisenä ja yksilöllisenä oppimisprosessina, jossa tilanteella, oppimisympäristöllä ja ihmisten välisellä vuorovaikutuksella on vaikutusta siihen, mitä opitaan. Oppiminen on sosiaalinen tapahtuma joka edistää parhaimmillaan toisilta oppimista ja korostaa yksilöllisen tasa-arvon kaikessa inhimillisessä toiminnassa. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo, Kuoksa 2000, 51.)

Lasten kanssa työskennellessä yhteisön välineellisyys voi toteutua esimerkiksi toimintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa, kasvuprosessissa, kasvatuksen yhdenmukaistamisessa, arvojen ja normien rakentamisessa sekä niistä syntyneiden ristiriitojen läpikäymisessä. Esimerkiksi suunnitellessa lasten toimintaa on havaittu, että lasten mukaan ottaminen suunnitteluprosessiin auttaa käytännötilanteiden läpi viemistä. Tavoitteena on osallistumisprosessin myötä vaikuttaa lapsen kasvuedellytyksiin. Osallistumalla lapset pystyvät näin ennalta hahmottamaan tulevaisuutta ja rooliaan, sekä sitoutumaan siten enemmän tulevaan toimintaan. Näin toiminnan laatu ei riipu vain kasvattajan taidoista ja tiedoista, vaan koko yhteisön potentiaali on käytettävissä. Näin yhteisö toimii välineenä tavoitteiden saavuttamiseksi. Vaikutusten osalta ratkaisevaa on, että kasvattajat eivät ainoastaan kuvittele toimivansa yhteisöllisesti vaan toiminta on todellista yhteisöllisyyttä eli jäsenten tasavertaista huomioon ottamista. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo, Kuoksa 2000, 27.)

Yhteisölliseen elämään osallistuminen on lapsen oikeus. Vuorovaikutus ihmisten välillä ja yhteisölliseen elämään osallistuminen ovat elämönhallinnan ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Tuloksena yhteisöllisyydestä lapselle muodostuu sosiaalista pääomaa, joka lisää puolestaan hyvinvointia. Lasten psykiatri Jukka Mäkelän mukaan perheiden, lasten ja nuorten kanssa työskentelevillä on mahdollisuus vahvistaa lapsen kykyä kokea onnea ja iloa. Yhteisöllisyys mahdollistaa ammattilaisille yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämisen eli monialaisen yhteistyön. Parhaimmillaan yhteisöllisyys ilmenee myös yhteisöllisenä vastuuna lapsista. (Terveiden ja hyvinvoinnin www-sivut 2014.)

4.2 Vertaistoiminta

Vertaistoiminta on syntynyt ihmisten ikaikaisesta tarpeesta olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa, koska ihminen on sosiaalinen ja elää yhteisöissä. Alun perin yhteisöllisyys merkitsi heimo- ja kyläyhteisöjä, joiden selviytymiseen vaikutti se, miten yhteisön jäsenet huolehtivat toisistaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöjen toiminnan tarkoituksena on samoja asioita kokeneiden ja samankaltaisissa tilanteissa olevien ihmisten keskinäinen tuki. Vertaistoiminnan käsite tuli Suomeen 1990-luvulla. Tämä auttamisen ja tuen muoto perustui siihen, että ne, joilla oli yhteinen kokemus tai sairaus, saivat toisiltaan sellaista tukea, jota muut eivät pysty tarjoamamaan. Yhteinen kokemus luo siteen ja ymmärryksen ihmisten välille, jotka eivät välttämättä muuten olisi tekemisissä toistensa kanssa.

Uudessa lastensuojelulaissa sekä hyvinvointistrategioissa mainitaan vertaistuki, ja vertaistoiminnan lisääntyessä siihen liittyvät kehittämishankkeet ovat lisääntyneet. Vertaistoiminta onkin nopeimmin kasvava toiminta-alue järjestöissä, ja kansalaiset odottavat myös järjestöjen toteuttavan sitä. Tämänhetkisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa vanhat yhteisömuodot, kuten kylä- ja sukuyhteisöt ovat heikentyneet, on vertaistoiminta nähty yhdeksi uudeksi keinoksi rakentaa kaivattua yhteisöllisyyttä. Ryhmällä on enemmän vahvuuksia tehdä ongelmat näkyviksi ja vaikuttaa niihin kuin yhdellä ihmisellä.

Erityisesti vaikeissa elämäntilanteissa vertaistuella tiedetään olevan suuri merkitys. Vertaistoiminnalla on ennaltaehkäisevää merkitystä, mutta on hyvä muistaa, ettei se ole kuitenkaan terapiaa. Vertaistuki ei ole tärkeää pelkästään ongelmatilanteissa, vaan se on merkityksellistä myös arkipäivän elämänlaadun vahvistajana. (Holm ym. 2010, 9-12)

Osanottajat osallistuvat vertaistoimintaan, koska tuntevat tulevansa kuulluksi, ymmärretyksi ja myös hyväksytyksi paremmin vertaistensa parissa paremmin kuin muualla. Kaikenlaisten tunteiden ja ajatusten vaihto on sallittu vertaisryhmässä, ja monelle tämä paikka voi olla ainut mahdollisuus siihen. Ryhmän jäsenellä on mahdollisuus saada empatiaa muilta osallistujilta, mikä on eri luokkaa kuin useilta ammattilaisilta, ystäviltä tai perheeltä saatu. Kun tapaa samankaltaisia asioita kokeneita ihmisiä, se auttaa ymmärtämään omia oloja ja tuntemuksia elämäntilanteeseen kuuluvina normaaleina reaktioina. Vertaisryhmässä saa usein kokemukseen perustuvaa tuoreinta tietoa. (Holm ym. 2010, 18-19)

4.3 Vertaisryhmä lapsille

Vertaisryhmän tietoinen käyttäminen kasvatuksen vaikuttamisen välineenä on kasvattajakoulutuksessa jätetty aivan liian pienelle huomiolle. Lapsi toimii ja käyttäytyy sen mukaisesti, mikä on hänen viiteryhmässään hyväksyttyä. Joten voidaan sanoa vertaisryhmän käyttävän aina valtaa, säätelevän käyttäytymistä ja luovan statuksia. Vertaisryhmällä ja vertaisryhmäkokemuksilla on todella suuri merkitys lapsen maailmankuvan ja persoonallisuuden kehitykselle. Sen vuoksi vertaisryhmän toimintaa tulisi jatkuvasti analysoida ja tarkkailla ennalta määriteltyjen kasvatustavoitteiden toteutumista. Aikuiset ja kasvattajat selvittävät lapsille selvästi rajat ja reunaehdot, joiden puitteissa lasten itsesäätely voi tapahtua.

Lasten osallistuminen päätöksentekoon, suunnitteluun ja konfliktien ratkaisemiseen on hyvin tärkeää. Tällöin jokaisella yksilöllä on tasavertainen vaikuttamismahdollisuus ja näin he oppivat kuuntelemaan myös muita. Vertaisryhmän tasavertaisuus ohjaa yhteisön jäseniä tasavertaiseen aikuisuuteen ja toimii näin tasa-arvokasvatuksena.

Vertaisryhmän mukaan ottaminen sopimaan ja sitoutumaan yhteisiin toimintoihin ohjaa lasten käyttäytymistä erilaisesti kuin se, että vaatimukset ja ohjeet tulisivat aikuisilta. Vertaisryhmän hyväksyntä on erittäin tärkeää lapselle, joten lapsi sisäistää ja hyväksyy helpommin lasten ohjeellisen käyttäytymisen mallin kuin aikuisten käskyt. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo, Kuoksa 2000, 110-114.)

4.4 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhempien kuuluu luoda lapsille suotuisat kasvuolosuhteet. Mari Rautiainen (2001) on jaotellut vanhemmuuden tehtävien mukaan muodostuviin rooleihin, joita ovat rakkauden antaja, ihmissuhdeosaaja, rajojen asettaja, elämän opettaja sekä huoltaja. Rooli muuttuu lapsen iän, perhetilanteen ja kehitystason mukana. Jos miettii näitä osa-alueita voi huomata, kuinka laaja ja monimuotoinen asia vanhemmuus on. Kun vanhemmuuteen liitetään vielä perheen sisäiset asiat, uhat ja odotukset, mahdollisuudet, voimavarat sekä yhteiskunnalliset asiat, voidaan huomata, kuinka moniulotteista ja yksilöllistä vanhemmuus on. Vanhemmuuden tukeminen tuleekin lähteä jokaisen perheen omista tilanteista ja tarpeista. Lähipiiri ja yhteiskunta voivat aiheuttaa vanhemmille paineita, mutta myös perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen voi luoda omat paineet vanhemmuuteen. Ihmiset, jotka ovat lähellä perhettä ja lasta, voivat vaikuttaa perheen ja sen jäsenten voimavaratekijöihin. Jos vanhemmat kokevat riittämättömyyttä ja keinottomuuden tunnetta sekä jos ympäristö osoittaa paineita ja odotuksia, voi perhe päätyä kielteisen vuorovaikutuksen kierteeseen. Lasten selviytymistä epävakaissa perhetilanteissa on tutkittu, ja on löydetty suojaavia tekijöitä, jotka ovat tukeneet myönteistä kehitystä. Esimerkiksi isovanhempien huolenpito on voinut osoittautua erittäin tärkeäksi perheen epävakaassa tilanteessa. Perheiden hyvinvointiin vaikuttavat siis monenlaiset asiat ja monenlaisten asioiden yhteisvaikutukset. (Keskinen & Virjonen 2004, 77-78.) Lapsiperheiden parissa työskennellessä vanhemmuuden tukeminen on aina läsnä tavalla tai toisella. (Korhonen n.d.)

4.5 Kasvatuskumppanuus

4.5.1 Mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan?

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön yhteistä toimimista lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön tasavertaista vuorovaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 11.) Tavoitteena on syventää asteittain vanhempien ja kasvattajien kohtaamisia, jolloin keskustelut syvenevät ja vanhemmat ja kasvatushenkilöstö ovat aidossa dialogisessa keskenään. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja edun toteuttamisesta. Keskiössä ovat lapsen havainnointi ja havaitseminen. On tärkeää, miten ja mitä lapsen kanssa puhutaan. Henkilöstö vastaa siitä, että kasvatuskumppanuus on alusta saakka osana perheiden ja päivähoiton yhteistyötä ja lapsen varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuus on ammatillista toimintaa, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus osallistua omaa lasta koskeviin kasvatuskeskusteluihin. (Kaskela & Kekkonen 2011, 17-18.)

Kasvatuskumppanuus nähdään keinona tehdä laadukasta varhaiskasvatusta ja siinä korostetaan erityisesti ympäristöjen välistä yhteistyötä. Varhaiskasvattajilla on päävastuu kasvatuskumppanuuden rakentamisessa ja ylläpitämisessä. Joskus kasvatuskumppanuus käsitteellä voidaan tarkoittaa samaa kuin yhteistyö. Kasvatuskumppanuus on kuitenkin laajempi käsite, se pitää sisällään vanhempien osallisuuden vahvistamisen, kasvatuskumppanuuteen liittyvät osaamisten kehittämiset ja toimintayksiköiden kumppanuuskulttuurin rakentamisen uudelta pohjalta. Yksisuuntainen tiedottaminen ei mahdollista vanhempien osallisuutta, joten kasvatuskumppanuuden yksi tärkeimmistä perusteista on etsiä vanhempia osallistavia ja aktiivisia yhteistyö- ja viestintätapoja. Aito dialogi on kuulemista molemmin puolin, josta syntyy lapsen tuntemus ja yhteinen luottamus.

Haasteita kasvatuskumppanuuden kehittymiselle ovat lyhytaikaiset kasvattajasuhteet, lapsiryhmien muutokset ja uusien kasvatuskumppanuussuhteiden rakentaminen. Keskusteluissa tulisi välttää ajattelua, että juuri toisen osapuolen ajattelu olisi oikea. Tärkeää on muistaa, että osa ammattitaitoa on kunnioittava käyttäytyminen ja neu-

vottelulla on mahdollisuus päästä kaikkia tyydyttävään lopputulokseen. Kasvatuskumppanuus rakentuu pienin askelin, joten onkin tärkeää vaihtaa vanhempien kanssa kuulumisia päivittäin. Mahdollisia keskustelutilanteita onkin luonnollisesti lasten tuonti- ja hakutilanteet päivähoitossa. (Järvinen, Laine, Hellmann-Suominen 2009, 118-119)

4.5.2 Kasvatuskumppanuuden merkitys

Kasvatuskumppanuus merkitsee varhaiskasvattajien ja vanhempien suhteen syventämistä ja monipuolistamista. Työntekijä on sitoutunut toimimaan lasten ja heidän perheiden kanssa tasavertaisesti, kunnioittaen ja dialogia käyttäen. Kasvatuskumppanuudessa työkäytännöt ja työntekijän roolit vanhempien ja lasten kanssa perustuvat perhelähtöisiin työmalleihin, jolloin pyritään ottamaan etäisyyttä asiantuntijalähtöiseen toimintatapaan. Kasvattajan asiantuntemusta ei kuitenkaan kadoteta, vaan kiinnitetään huomiota miten varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, taitonsa ja tietonsa vanhemman ja lapsen käyttöön. Kumppanuudessa on tärkeää, että vanhemman oman lapsensa tuntemus tulee kuulluksi, ja kasvattaja ymmärtää, että vanhempien tuntemus ja ymmärrys perustuu ainutkertaiseen suhteeseen omaan lapseen. Kasvatuskumppanuudessa vanhemman ja kasvattajan suhdetta kannattelee ratkaisukeskeisyys ongelma-keskeisyyden sijasta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 18-19.)

Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, varhaiskasvattajien sekä vanhempien tiedot ja kokemukset. Lapselle tunnesuhde vanhemman kanssa on ensiarvoinen verrattuna muihin aikuissuhteisiin. Kasvatuskumppanuudella pyritäänkin vahvistamaan vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Kasvattaja tarvitsee tähän tehtävään tietämystä vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen merkityksestä ja kykyä edistää sitä. Keskeisintä lapsen ja vanhemman välisen suhteen kannattelussa on antaa tilaa vanhempien kokemusten kuulemiselle. Kasvattajalle on myös tärkeää huomioida ja tunnistaa myönteiset asiat lapsen ja vanhemman suhteessa ja vahvistaa näitä. Kannattelua on jo taito toimia vuorovaikutuksessa vanhemman ja lapsen kanssa, tieto lapsen tarpeista sekä pyrkimys etsiä yhteistä ymmärrystä vanhempien kanssa. Kasvattajan havainnoiva ja sensitiivinen suhde lapseen mahdollistaa häntä näkemään myös tarvittaessa tuen tarpeen. Toimiva vuorovaikutus

kasvattajan ja vanhemman välillä taas mahdollistaa tuen tarpeen ilmaisemisen puolin ja toisin. (Kaskela & Kekkonen 2011, 23.)

Vanhemmat korostavat myös lyhyitä kohtaamisia johon sisältyy kuulemisen vaihtoa lasta tuotaessa ja haettaessa. Tämä päivittäinen mahdollisuus jolloin arkiset asiat tulevat kuulluksi, ylläpitävät avoimuuden ja yhteyden jatkuvuutta sekä luottamuksen ilmapiiriä. Kunnioituksen ja myönteisyyden kokemukset sekä kuulluksi tuleminen saavat vanhemmissa aikaan tuottamuksen tunteen, joka on kumppanuuden oleellinen edellytys. Kohtaamisissa syntynyt avoimuuden tunne luo vanhemmalle mahdollisuuden tuoda esille omat kasvatusajattelut ja –kokemukset. Luottamuksen saavuttaminen vaatii vanhemman kohtaamista ja kunnioitusta sekä aikaa. On myös mahdollista, että luottamus rikkoontuu. (Turja & Fonsen 2010, 71)

Powelin sosioekologisen teorian mukaan kasvatuskumppanuutta ja sen toimivuutta määrittelee neljä eri lähtökohtaa, joita ovat perheen kulttuuriset arvot, miten perhe kokee elämän tilanteet ja millainen perhetilanne on, päivähoiton arvot ja henkilöstön ammatillinen pätevyys. (Koskinen & Virjonen 2004, 83-84.)

5 KEHITTÄMISTYÖ

Elämme suuria muutosten aikoja ja meidän tulisi pysyä mukana muutoksissa, vaikka joskus se tuntuisikin haasteelliselta. Asiakkaiden tarpeet muuttuvat yhteiskunnan muutosten myötä ja heidän kuuleminen on esisijaisen tärkeää.

5.1 Mitä kehittämällä tarkoitetaan

Kehittämällä tarkoitetaan prosessia, ei projektia. Se on alkanut ennen projektia ja se jatkuu vielä pitkään projektin päätyttyäkin. Sanakirjan mukaan prosessi tarkoittaa kulkua, etenemistä, tapausten kulkua ja tapaus- eli kehitymissarjaa.

Usein yritysjohton keskusteluissa tulee esiin kehittämistarpeet, mutta konkreettinen tieto puuttuu siitä, mitä pitäisi tehdä. Näin syntyy tietoisuus kehittämistarpeesta ja kehittämisen prosessi alkaa. (Ranta 2005, 27.)

Kehittämistyössä on tärkeää, että henkilökohtainen kehittyminen ja organisaation kehittyminen kytkeytyy yhteiseksi prosessiksi. Molemmat puolet ovat tärkeitä ja yhdessä nämä saavat aikaan hyvinvointia, joka tuottaa. (Ranta 2005, 9.)

5.2 Kehittämistyön edellytykset ja asiakaslähtöisyys

Viimeisen vuosikymmenen aikana kehittämisen tarve on kasvanut ja painetta on lisännyt muutosnopeuden kiihtyminen. Yhteiskunnan ja kansainväliset talouden rakenteet ovat murrosvaiheessa, jonka seurauksia, tai vauhtia, voi tuskin kukaan hahmottaa. Nykytilan säilyttämiseksi on välttämätöntä pysyä vauhdissa. Jokaisen henkilön ja yrityksen tulisi löytää omanlaisensa tapa löytää kehittämiselle aikaa. Haasteena on muuttaa yrityksen ajatusmaailma ja asenne niin, että uudistuminen ja kehittyminen ei ole vain projekti, joka aloitetaan ja suunnitellaan, vaan se on toimintatapa, joka sisäistetään työhön luonnollisesti kuuluvaksi osaksi. Tällä tarkoitetaan ajatusten, asenteiden, toimintatapojen ja rakenteiden muutosta niin, että uudistuminen toteutuu jokapäiväisessä arkielämässä.

Organisaation tulisi luoda henkilökunnalle mahdollisimman hyvät kehittämisen ja kehittymisen edellytykset. (Ranta 2005, 11-13.) Johton tehtävänä on laittaa käyntiin toimintaprosessien uudistaminen ja työntekijöiden osuus on toteuttaa yksityiskohtainen kehittämistyö. Johton tulee antaa työntekijöille tuki ja valtuudet tehdä kehittämistyötä, sekä rahaa ja aikaa koskevat resurssit. (Ranta 2005, 101.) Vain yhdessä tekemällä päästään tulokseen, mikä tyydyttää molempia. Tarvitaan uudenlaista joustavaa ja luovaa ajattelumallia, jossa osapuolet yhteisesti tavoittelevat määriteltyä päämäärää. Jotta tähän haluttuun päämäärään päästään, on työntekijöiden ja organisaation oltava valmis jatkuvaan oppimiseen. (Ranta 2005, 11-13.)

Kehittämistyöhön tulisi sisällyttää hetkiä, jolloin on mahdollisuus yhdessä tutkailla kehittämistavoitteiden onnistumista, sekä pysähtyä miettimään onnistumiseen ja epäonnistumiseen johtaneita tekijöitä. (Seppänen-Järvelä & Vataja 2009, 65)

Työkäytänteiden kehittäminen voi olla haasteellista, koska käytössä oleva tieto ei välttämättä muutu toiminnaksi, niin kuin on oletettu. Jotta tieto muuttuisi toiminnaksi edellyttää se yhteisö- ja yksilötasolla sovellusten ja käsitteiden tarkastelua kehittämisen kohteena olevasta teemasta. Aloitettaessa prosessia aiheeseen tulee etukäteen paneutua. Kehittämisprosessit eivät ole helppo käynnistää työyhteisöjen kiireiden ja yhteisen ajan puutteiden takia. (Heinämäki 2006, 20)

Asiakaslähtöisyys asettaa palveluille erilaisia vaatimuksia, joita voidaan tulkita monin tavoin kehittämisen eri osa-alueilla. Asiakkaat tulisi olla tarkastelun ja kehittämisen lähtökohtana, eikä vain organisaation prosessit. Keskeinen asiakaslähtöisyyden ominaisuus on, ettei palveluita järjestetä vain organisaation kannalta toimiviksi, vaan sen tulisi vastata asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Mietitään, miten asiakkaiden tarpeita voidaan tyydyttää parhaalla mahdollisella tavalla, mutta kuitenkin kustannustehokkaasti. Tämä edellyttää palveluntarjoajalta kattavaa tietoa asiakkaista ja heidän tarpeistaan sekä niiden hyödyntämistä kehittämisen pohjana. Kun kehittämistä tehdään asiakkaan tarpeista käsin, on kehittäjällä oltava myös tietoa asiakastarpeista. Palveluiden kehittämisessä asiakaslähtöisempään suuntaan on asiakastietojen kerääminen ja hyödyntäminen välttämätöntä. Keskeisintä on tuoda asiakkaan näkökulma mukaan kehittämisajatteluun. (Virtanen, Suoheimo, Lamminmäki, Ahonen & Suokas, 2011.)

5.3 Osallisuuden merkitys kehittämistyössä

Kehittämispuheissa osallisuus on tämän hetken muotisana. Osallisuutta pidetään tärkeänä, sitä painotetaan ja korostetaan. Osallisuus on kaikkien kansalaisten perusoikeus, lisäksi on hyvä muistaa Lasten oikeuksien sopimus, jonka mukaan jokaisella lapsellakin on oikeus ilmaista oma mielipide itseään koskevissa asioissa. Palveluiden kehittämisen kannalta on kyse siitä, että palveluiden käyttäjät tulevat kuulluksi, kun päätöksiä ja suunnitelmia tehdään. Jokaisessa kehittämistyön arjessa ja ammatillis-

sa kohtaamisessa mitataan sitä, kuinka valmiita olemme ottamaan asiakkaat mukaan työhön ja kehittämiseen.

Osallisuus koetaan arkisena asiana, mutta sen toteuttaminen vaatii työtä. Muutos asiantuntijakeskeisestä toiminnasta tasavertaiseen vuoropuheluun palveluiden käyttäjien kanssa ei tapahdu itsestään. Muutoksen edellytyksiä on johtajien ja johdon sitoutuminen, aika ja raha, toimeksi panevat ihmisen sekä tavoitteiden ja toimintaprosessin analysointi.

Työn jatkuvuuden ja kantavuuden kannalta on tärkeää, että organisaation johto sitoutuu ja tukee osallisuuden toteutumista käytännössä. Johdon tulee huolehtia, että toiminnan suunnittelussa kartoitetaan käyttäjien tilanne, näkemykset ja tarpeet. Asiakkaat eivät osallistu, jos heille ei ole tarjota siihen tilaisuutta. Tarvitaan aina ihmisiä, jotka luovat mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja keskusteluun. Työntekijöiden tulisi yllyttää, rohkaista ja kutsua mukaan asiakkaita. Palveluiden käyttäjät tarvitsevat tukea palveluiden kehittämiseen. Työntekijöiden tulisi olla valmiita kyseenalaistamaan organisaatio ja omaa toimintaa, sekä olemaan avoin uusille ajatuksille. Näissä kohtaamisissa kunnioituksella ja kiinnostuksella toista kohtaan pääsee pitkälle. (Hastrup, Hietanen-Peltola, Jahnukainen & Pelkola 2013, 122-124)

5.4 Kehittämistyö varhaiskasvatuksessa

Kansainvälisistä tutkimuksista ilmenee, että lyhyet varhaiskasvatukselliset kehittämisohjelmat eivät yleensä tuota kestäviä tuloksia. Ne eivät pysty ehkäisemään epäsuotuisaa kehitystä tai syrjäytymistä. Vanhempien saaminen mukaan kehittämistoimintaan edesauttaa pysyviä kehittämisen vaikutuksia. Tilastojen mukaan lapsiperheiden vanhemmat ovat aktiivisesti työssä ja tulevaisuudessa työvoimapulan johdosta tarvitaan edelleen vanhempien työpanosta. On hyvin tärkeää huolehtia siitä, että tulevaisuuden sukupolvi varttuu turvallisessa ympäristössä, jossa ihmissuhteet ovat pitkäaikaisia, lapsen hyvinvoinnista huolehditaan ja perheille tarjottavat varhaiskasvatuspalvelut ovat laadukkaita ja monipuolisia.

Tulevaisuudessa vanhemmat toivovat yhä joustavampia ja yksilöllisempiä palveluita, sekä enemmän perheen elämäntilanteeseen sopivia varhaiskasvatus- ja päivähoitoratkaisuja. Vanhempien työajat vaihtelevat yhä enemmän, mikä tuottaa uusia tarpeita. Varhaiskasvatukseen vaikuttavat myös monet muut muutokset, jotka tuottavat painetta, kuten tuen tarpeiden lisääntyminen ja tuen muotojen kehittyminen, perheiden monimuotoistuminen sekä monikulttuurisuuden lisääntyminen. Myös lasten osallisuusmahdollisuuksia tulee kehittää. Tulevina vuosina on tehtävä linjauksia ja valintoja, jotka määrittelevät, muokataanko tehtäviä asiakkuuden muutosten mukaan ja miten pitkälle, vai pyritäänkö asiakkuuksia ohjaamaan heidän tarpeiden mukaan. Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen edellyttää muutoksia koko varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmässä, esimerkiksi erilaisten vaihtoehtojen lisäämistä jo olemassa olevien muotojen rinnalle. (Alila & Kronqvist 2007, 33-37)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tavoite ja toteutus

Opinnäytetyöni aihe lähti liikkeelle Porin kaupungin varhaiskasvatuksen toimesta. Porissa toimii kuusi avointa päiväkotia, joissa myös toimintojen sisällöt vaihtelevat. Varhaiskasvatuksen päivähoito on tällä hetkellä ylikuormittunut ja avoimien päiväkotien toivottaisiin helpottavan tätä tilannetta. Keskustelussa varhaiskasvatuspäällikkö Ritva Välimäen ja Läntisen alueen aluejohtaja Vesa Harellin kanssa selvisi, että avointen päiväkotien täyttöaste on vajaa ja tähän haluttaisiin muutosta. Syitä pieneen asiakaskuntaan voi olla monia. Onko tieto avoimesta varhaiskasvatuksesta saavuttanut asiakkaat ja mikä olisi paras linkki tähän? Neuvolan kanssa on joskus tehty yhteistyötä, mutta jostain syystä tämäkin on vähentynyt. Suuri ongelma oli asiakaskunnan sitoutumattomuus. Raumalla on käytössä pieni maksu käytettävästä palvelusta ja mietittiin saisiko tämä asiakkaita sitoutumaan palveluun paremmin. Asiakkaiden käyttäessä palvelua vain silloin tällöin ei yhteisöllisyyttä ehdi muotoutua ja sitoutuvuuskin on silloin suppeampaa. Keskustelussa pohdittiin myös, vastaavatko tarjolla olevat palvelut asiakkaiden tarpeita. Mietimme yhdessä, että työni lähtökohtana voisi

olla avoimen varhaiskasvatuksen kehittäminen joko työntekijöiden, johtajien tai asiakkaiden näkökulmasta.

Avoimen varhaiskasvatuksen kehittämistyöhön on nimetty kaksi työntekijää Miia Vuoli joka työskentelee Kiertokadun avoimessa päiväkodissa ja Annukka Levomaa joka työskentelee Liinaharjan avoimessa päiväkodissa. Yhteisessä tapaamisessa mieitimme, että kyselylomake asiakkaille olisi paras vaihtoehto, jolloin asiakkaiden mielipiteet ja kehittämisehdotukset saataisiin kuuluviin. Kyselyn avulla pystyttäisiin samalla kartoittamaan asiakastyytyväisyyttä.

Lomakkeen avulla pyrittiin saamaan vastauksia kysymyksiin:

- Kuinka tyytyväisiä he ovat toimintojen sisältöihin?
- Minkälaisia toimintoja/sisältöjä he toivovat lapsi/perhekerhoihin?
- Onko aukioloajat sopivat?
- Onko lastenkerhokertoja sopiva määrä viikossa?
- Olisivatko he tarvittaessa valmiita maksamaan pienen summan käyttämistään palveluista?
- Kehitysideoita
- Asiakastyytyväisyys

Kyselylomake (Liite 1) toteutettiin paperiversiona ja se jaettiin kaikkiin kuuteen Porin avoimeen päiväkotiin. Kyselyssä kysymysten muoto on vakioitu, eli kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Vanhemmat täyttivät kyselyt heti paikanpäällä, jotta vastausprosentti saataisiin korkeammaksi. Useissa tapauksissa käy niin, että kun kysely jaetaan kotiin, ei se koskaan saavuta määränpäättä. Esimerkiksi perhekerhojen asiakkaat pystyivät vastaamaan rauhassa kyselyyn sillä välin, kun lapsi leikki muiden lapsien kanssa. Kyselyn ajankohta tulisi suunnitella hyvin, jotta vastausprosentti ei jäisi alhaiseksi. (Vilkkä 2007, 28) Ajoitin kyselyni syksyyn, jolloin asiakasmäärä on yleensä korkeampi ryhmien tultua juuri kesälomalta.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Kysely on hyvä aineiston keräämiseen tapa silloin, kun tutkittavia on paljon ja he ovat hajallaan (Vilkkä 2007, 28). Kyselylomakkeen etuna on yleensä myös se, että niiden avulla pystytään keräämään laaja tutkimusaineisto, jolloin tutkimukseen voidaan saada paljon henkilöitä sekä voidaan kysyä monia asioita. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 1997, 184)

En valitettavasti päässyt itse jakamaan kyselyä paikanpäälle, joten päiväkotien työntekijöillä oli suuri merkitys kyselylomakkeen jakamisessa ja sen markkinoimisessa asiakkaille. Lähetin kyselykaavakkeet jokaiseen päiväkotiin postitse, ja laitoin mukaan myös valmiiksi maksetun palautuskuoren, jolla he pystyivät lähettämään valmiit kyselyt maksutta takaisin minulle. Kyselylomaketta jaettiin vanhemmille viikon ajan jolloin vastauksia saatiin jokaisesta ryhmästä. Kyselylomake oli määrällinen, ja se oli tarkoitettu kaikille päiväkodin asiakkaille. Määrällinen tutkimusmenetelmä on tutkimustapa, jossa tarkastellaan tietoa numeerisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään numeroiden avulla kuvaillen. Numerotiedot tulkitaan ja selitetään sanallisesti ja kuvataan, millä tavoin eri asiat liittyvät tai eroavat toistensa suhteen. (Vilkkä 2007, 14)

Kyselylomake sisälsi avoimia ja monivalintakysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä pyrin keräämään vanhempien kehittämisehdotuksia, ja monivalintakysymyksien tarkoitus oli selvittää asiakkaiden tyytyväisyyttä palveluun ja sen laatuun. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain kysymys, ja vastausta varten jätetään tyhjä tila. Monivalintakysymyksissä tutkija on laatinut valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee hänelle sopivan vaihtoehdon rastittamalla tai ympyröimällä. Strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotona on käytetty myös kysymysmuotoa, jossa valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen on esitetty avoin kysymys. Avoimien kysymysten avulla ajatellaan saatavan esiin sellaisia näkökulmia, joita tutkija ei etukäteen ole osannut ajatella (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 1997, 187-188).

6.3 Aineiston analyysi

Aloitin kyselylomakkeiden analysoinnin numeroimalla jokaisen lomakkeen juokse-
valla numerolla. Virheen sattuessa numeroinnin avulla pystytään paikallistamaan
missä lomakkeessa mahdollinen virhe on. Voi myös sattua niin, että tallennettaessa
lomakkeita tietokantaan lomakepino kaatuu, ja tallennetut ja tallentamattomat lo-
makkeet menevät sekaisin. Lomakkeiden ollessa numeroitu, ei koko työtä tarvitse
aloittaa alusta. (Kananen 2011, 47)

Litteroin avoimet kysymykset tekstinkäsittelyohjelman avulla ja jaottelin ne aiheit-
tain.

Käsittelin jokaisen päiväkodin lomakkeet erikseen, jolloin sain tulokset päiväkotii-
kohtaisesti. Siirsin numeroidut lomakkeet Excel-taulukkoon. Lopuksi tein yhteenve-
don kaikista Porin avoimen päiväkodin tuloksista. Havainnoin tuloksia diagram-
taulukkoina.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Avoimella kysymyksellä kysyttiin asiakkailta, minkälaisia sisältöjä/toimintamuotoja
he toivovat perhe- tai lastenkerhoissa olevan. Kehittämisideoita kartoitettiin kysy-
mällä, kokevatko he avoimen päiväkodin toiminnassa jotain kehitettävää. Kyllä vas-
tauksen jälkeen asiakkaalla oli mahdollisuus antaa kehitysidea avoimeen kohtaan.
Vanhemmilta pyrittiin saamaan mielipide perhe- ja lastenkerhojen aukioloajoista.
Asiakkaan vastatessa kieltävästi, seurasi avoin kysymys, johon he saivat laittaa oman
ehdotuksen sopivasta ajankohdasta. Porin avointen päiväkotien lastenkerhoissa on
lapsen oltava vähintään 3-vuotias osallistuakseen kerhotoimintaan. Pyrin saamaan
vanhempien mielipiteitä tästä ikärajusta. Vanhemmilla oli mahdollisuus laittaa oma
ehdotus sopivasta ikärajusta avoimeen kohtaan.

Kyselylomakkeiden avulla kartoitettiin myös asiakkaiden tyytyväisyyttä koskien
toimintatuokioita ja siihen, kuinka hyvin he kokivat saaneensa työntekijöiltä tukea

kasvatukseen liittyvissä asioissa. Perhekerhojen vanhemmilta kysyttiin mielipidettä siitä, että haluaisivatko he perhekerhoissa käyvän samat perheet niinä päivinä kun itsekin käyvät. Kartoitin myös vanhempien halukkuutta osallistua avoimen päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Avoin päiväkotitoiminta on maksutonta, ja kysyin olisivatko he tarvittaessa valmiita maksamaan palvelusta pienen summan. Lopussa heillä oli mahdollisuus antaa arvosana avoimen päiväkodin toiminnasta.

7.1 Kiertokadun avoin päiväkotitoiminta:

Vastauslomakkeita 13 kpl. Kaikki kävijät vastasivat kyselyyn. Kiertokadun avoimen päiväkodin lastenkerhojen asiakkaat toivoivat, että toimintaan sisältyisi ohjattuja laulu/leikkituokioita, retkiä, askartelua, liikunnallisuutta ja ulkoilua. Yksi vastaajista toivoi myös kristillisten arvojen ylläpitämistä ainakin jouluisin ja pääsiäisenä. Perhekerhojen käyttäjät toivoivat ohjattuja lauluhetkiä, satuhetkiä, askartelua ja yhteistä ruokailua.

- *”Asartelu, liikunta, musiikkituokiot + retket.”* (lastenkerho)
- *”Ohjattua ja vapaata leikkiä sopivassa suhteessa. musiikki ja loruleikki-tuokiot.”* (lastenkerho)
- *”Nyk. laulu/leikkituokiot, askartelu/piirustus hetket, yht. ruokailut.”* (perhekerho)

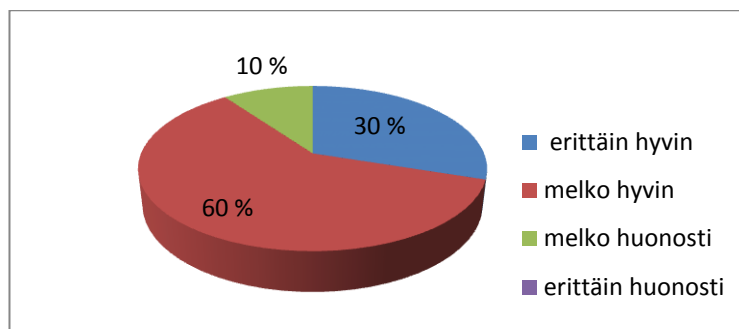
Toiminnan kehitysideoihin vastasi vain lastenkerhojen käyttäjät. Yksi vastaajista toivoi retkiä ja muuta ”ekstra” toimintaa, mutta ymmärsi tämän olevan enemmänkin resurssikysymys. Toivottiin myös, että kauden alussa voisi järjestetysti tutustua ohjaajiin ja yhteistä tapaamiskertaa koko ryhmän vanhempien ja lasten kanssa. Yksi vastaajista toivoi parempaa avoimuutta, ja hänen mielestään henkilökunnan stressi näkyi liikaa. Hän koki myös, että asioiden tiedottaminen voisi olla parempaa.

Yksi perhekerhojen käyttäjä toivoi toiminnan ajankohdaksi klo 9.30–12.00. Yhdessä ehdotuksessa tuli toivomus, että perhekerhoja olisi kaksi kertaa viikossa. Lastenkerhojen kolme vastaajaa koki, että aamuajat olisivat parempia (Nykyisin klo 14–16).

Viisi vastaajaa koki, ettei lastenkerhoja ole sopiva määrä viikossa (nyk. 1 krt/viikko). Yksi vastaajista toivoi kerhoja olevan päivittäin. Kaksi vastaajista toivoi 2 krt viikossa ja toisessa näistä toivottiin myös yhtä seikkailukerhopäivää. Kaksi vastaajaa toivoi 3 krt viikossa.

Melkein kaikki vanhemmat olivat erittäin tyytyväisiä toteutettuun toimintaan. Kierrokadun vanhemmista yhdeksän (69 %) oli erittäin tyytyväinen järjestettyyn toimintaan ja neljä (31 %) melko tyytyväinen.

Vastaajista kolme (30 %) koki saaneensa erittäin hyvin tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä, kuusi (60 %) vastasi saaneensa melko hyvin ja yksi (10 %) koki saaneensa kasvatustukea melko huonosti. Kolme jätti vastaamatta tähän kysymyksen. Tulos oli hyvä, mutta aina voi miettiä miten voisi toimia niin, että asiakkaat olisivat vielä tyytyväisempiä saamaansa kasvatustukeen (Kuvio 1).

Kuvio 1. Oletko tarvittaessa saanut henkilökunnalta tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä?

Puolet vastaajista toivoisi samojen perheiden käyvän niinä kertoina kun itsekin käyvät ja puolet eivät kokeneet asiaa tärkeäksi. Yksi vastaajista valitsi molemmat vaihtoehdot, joka voi johtua neutraalin vastausvaihtoehdon puuttumisesta.

Suurin osa vastaajista olisi halukas osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vastaajista seitsemän (58 %) vastasi kyllä ja viisi (42 %) vastasi kieltävästi. Yksi vastaaja jätti kohdan tyhjäksi.

Kiertokadun asiakkaat olivat pääosin valmiita tarvittaessa maksamaan palvelusta. Vain kolme vastaaja ei maksaisi käyttämistään palveluista. Kaksi jätti vastaamasta tähän kysymykseen.

Vanhemmat antoivat Kiertokadun toiminnasta keskiarvosanan 4,3 (paras 5). Vastaajista yhdeksän antoi arvosanan 4 ja neljä valitsi arvosanaksi 5.

7.2 Liinaharjan avoin päiväkot:

Vastauslomakkeita 28 kpl. Kyselyjakoviikolla perheitä kävi yhteensä 58 (vastausprosentti 48). Liinaharjan avoimen päiväkodin lastenkerhojen asiakkaat toivoivat, että toimintaan sisältyisi leikkiä, laulua, askartelua, kädentaitoja ja ulkoilua. Asiakkaat, jotka käyttivät molempia palveluita, toivoivat samoja asioita. Perhekerhojen asiakkailta tuli myös samantyyppisiä vastauksia. Yksi vastaajista toivoi, että perhekerhossa huomioitaisiin erikseen vanhemmat lapset, mikä helpottaisi niitä joilla on myös pienempiä lapsia perheessä.

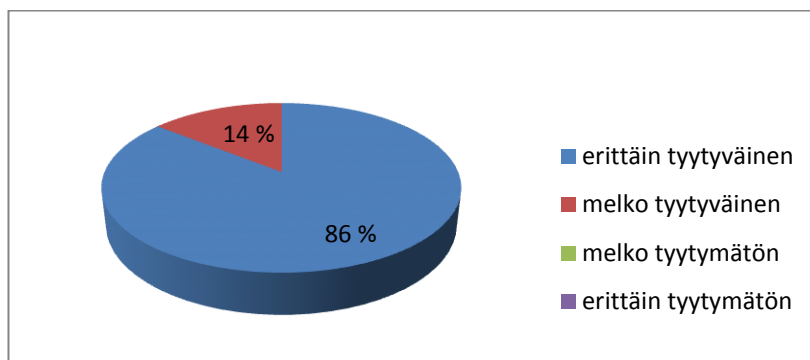
- *"Toivoisin enemmän askartelua pienemmillekin."* (Perhekerho)
- *"Paljon liikuntaa ja ulkoilua, pelejä ulkona, musiikkia monimuotoisesti liikuen, laulaen ja soittaen."* (lastenkerho)
- *"Askartelua, lasten tutustumista, liikuntaa, musiikkia."* (Perhe/lastenkerho)
- *"Ulkona oloa ja lasten kanssa yhdessä työskentelyä."* (Lastenkerho)

Perhekerhojen käyttäjiltä tuli ilmi kehittämissuhteeseen, että pienempiäkin lapsia huomioitaisiin toiminnassa, enemmän askartelujuttuja ja esittelijöitä/teemapäiviä enemmän. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että ryhmät ovat liian suuria. Yksi perhe/lastenkerhojen käyttäjä toivoi yhteisiä facebook-sivuja ja tiedotusta sitä kautta. Hän ehdotti myös, että lastenkerhon pituus voisi olla 3-4 h nykyisen 2.45 h sijaan. Yksi lastenkerhon käyttäjä toivoi parannusta tiedotukseen.

Liinaharjan avoimen päiväkodin kaikki asiakkaat olivat tyytyväisiä aukioloaikoihin. Yksi vastaaja toivoi lastenkerhoja olevan 3 krt/viikko ja toinen 2-3 krt/viikko, mutta kertoi olevan tyytyväinen myös nykyiseen määrään.

Kuten alla olevasta kuviosta voi nähdä (Kuvio 2), Liinaharjan avoimen päiväkodin vanhemmat olivat pääosin erittäin tyytyväinen järjestettyihin toimintoihin. 28 vastaajasta 23 oli erittäin tyytyväinen ja vain kolme koki olevansa melko tyytyväinen. Tästä voi päätellä jo olemassa olevien toimintatuokioiden ja muun oheisen toiminnan palvelevan asiakkaita heidän tarpeidensa mukaan.

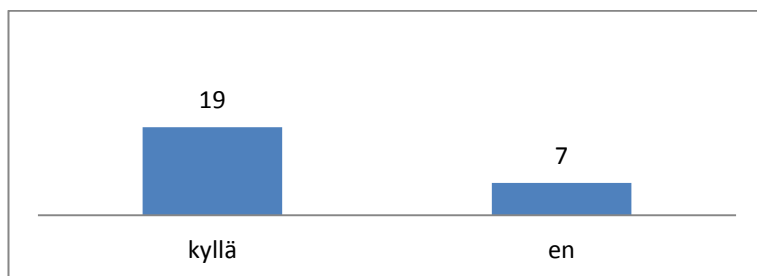
Kuvio 2. Kuinka tyytyväinen olet avoimessa päiväkodissa järjestettyyn toimintaan esim. toimintatuokiot ja askarteluhetket?

Vastaajista 13 (52 %) kokivat olevansa erittäin tyytyväinen saamaansa kasvatustukeen, 11 (44 %) koki saaneensa tukea melko hyvin ja yksi (4 %) vastaajista melko huonosti. Yksi vastaaja jätti kohdan täyttämättä ja kaksi kertoi, ettei ole tarvinnut tukea. Tulokset ovat melko hyviä, mutta tulevaisuudessa jokainen työntekijä voisi miettiä, miten pystyi.

Suurin osa vastaajista ei kokenut tärkeäksi, että perhekerhoissa kävisi aina samat perheet silloin kun hekin käyvät. Seitsemän vastasi myöntävästi ja yhdeksän kieltävästi, joten ero ei ole suuri. Yksi vanhempi vastasi, että hänelle käy kumpi vain.

Vastaajista 19 (73 %) oli halukas osallistumaan alueensa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja seitsemän (27 %) vastasi kieltävästi. Yksi vastaaja oli ehkä halukas osallistumaan ja yksi jätti vastaamatta. Tuloksista käy ilmi, että Liinaharjan asiakkaat

ovat aktiivisia toimijoita ja tätä olisi hyvä käyttää hyväksi toiminnan kehittämisessä (Kuvio 3).

Kuvio 3. Olisitko halukas osallistumaan alueesi avoimen päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen?

Lähes kaikki olivat tarvittaessa valmiita maksamaan pienen summan käyttämistään palveluista. Asiakkaista 24 vastasi myöntävästi ja vain kolme ei ollut valmis maksuun. Yksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Liinaharjan asiakkaat olivat erittäin tyytyväisiä koko päiväkodin toimintaan. Vastajista 19 antoi arvosanaksi 5 ja yhdeksän valitsi arvosanaksi 4. Keskiarvoksi päiväkodin toiminnalle tuli 4.7 (5 paras).

7.3 Pohjatuulen avoin päiväkot:

Vastauslomakkeita 21 kpl. Kyselyjakoviikolla kävi 26 perhettä (vastausprosentti 81). Pohjatuulen avoimen päiväkodin lastenkerhojen asiakkaat toivoivat, että toimintaan sisältyisi retkiä, laulutuokioita, askartelua, ulkoilua ja satuja. Perheet, jotka käyttivät lastenkerhoja sekä perhekerhoja toivoivat liikuntaa, opettavaisia tarinoita, retkiä, askartelua, musiikkia, lukemista ja yhteisleikkejä.

- ”Retkiä jonnekin.” (lastenkerho)
- ”Kasvattavia, ryhmään ohjaavia.” (perhe/lastenkerho)
- ”Perhekerhoissa askarteluhetkiä” (perhekerho)
- ”Lauluhetkiä, askartelua, opettavaisia tarinoita ja laulutuokioita” (perhe/lastenkerho)

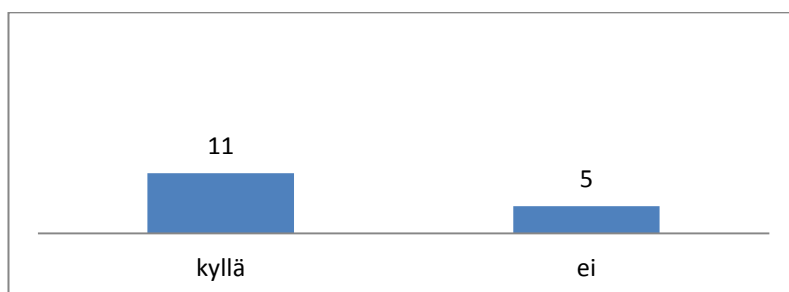
Yksi lastenkerhon käyttäjä toivoi aukioloajaksi klo 10–13 (nyk. klo 8.30–11.30), neljä vastaajista toivoi lastenkerhoja olevan 3 krt/viikko ja yksi vastaajista toivoi perhekerhoja olevan useammin. Kolme vastaajista toivoi muutoksia lastenkerhoissa toimivaan 3 vuoden alaikärajaan. Kaksi vastaajista toivoi 2 v. ja yksi toivoi, että kerhoikä olisi 10 kk-3 v.

Lastenkerhojen käyttäjältä tuli kehittämissuositus kerhojen alkamisaikaan. Alkamisaika voisi olla myöhempi ja hän toivoi järjestettyjä retkiä vaikka niin, että koko perhe voi osallistua. Myös toinen vastaajista toivoi retkiä. Yksi perhekerhon käyttäjä toivoi kehitystä askarteluhetkiin sekä tanssi ja lauluhetkiin.

Suurin osa Pohjatuulen vastaajista koki olevansa erittäin tyytyväinen järjestettyyn toimintaan. Asiakkaista 13 (69 %) koki olevansa erittäin tyytyväinen, viisi (26 %) melko tyytyväinen ja yksi (5 %) vastasi olevansa erittäin tyytymätön järjestettyyn toimintaan. Kaksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen

Puolet vastaajista (n 10) koki saaneensa kasvatusapua erittäin hyvin ja puolet (n 10) melko hyvin. Yksi jätti vastaamatta tähän kohtaan.

Alla olevasta kuvioista (Kuvio 4) selviää, että suurin osa perhekerhojen käyttäjistä toivovan näkevänsä samat perheet silloin, kun itsekkin käyvät siellä. Asiakkaista 11 (69 %) vastasi myönteisesti ja viisi (31 %) kieltävästi. Myöntäviä vastauksia tuli paljon, joten tätä tietoa voisi jatkossa käyttää hyväksi toimintaa kehittäessä.

Kuvio 4. Toivoisitko perhekerhoissa käyvän samat perheet silloin kun itsekkin käytte?

Vain viisi vastaajaa (25 %) oli halukas osallistumaan oman alueensa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen ja 15 (75 %) vastasi kieltävästi. Yksi jätti vastaamatta kysymykseen.

Suurin osa olisi tarvittaessa valmis maksamaan pienen summan käyttämistään palveluista. 12 vastasi myöntävästi ja 6 kieltävästi. Kolme jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

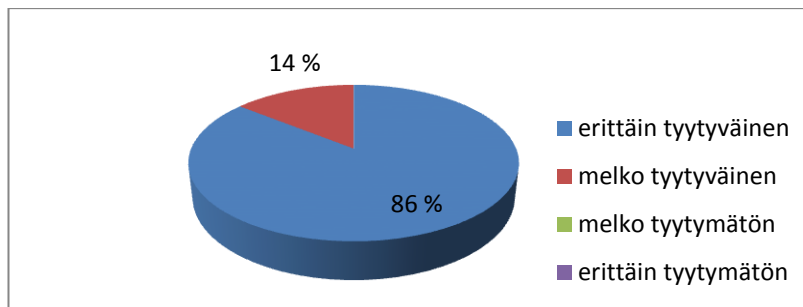
Vastaajat antoivat Pohjatuulen avoimen päiväkodin toiminnalle keskiarvosanaksi 4.4 (paras 5). Yhdeksän vastaajista antoi arvosanan 5 ja yhdeksän vastasi 4. Yksi vastaaja antoi arvosanaksi 3.

7.4 Avoin päiväkotikoti Pikkuväinö:

Vastauslomakkeita 7 kpl. Kyselyjakoviikolla kävi 11 perhettä (vastausprosentti 64). Pikkuväinön lastenkerhojen asiakkaat toivoivat, että toimintaan sisältyisi lauluhetkiä, laulamista, askartelua, ulkoilua ja vapaata leikkiä. Yksi lasten/perhekerhon käyttäjä toivoi enemmän perheitä.

Yksi vastaajista oli sitä mieltä että lastenkerhoissa aamuajat olivat paremmat (nyk. iltpäivisin). Yksi vastaajista toivoi, että lastenkerhoja olisi 5 krt/viikko ja toinen 3-4 krt/viikko. Kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä kerhotoiminnassa olevaan 3-vuoden alaikärajaan. Yksi asiakkaista vastasi kehittämisideaan toivovansa ohjattuja lauluhetkiä.

Melkein kaikki Pikkuväinön vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä järjestettyihin toimintoihin (Kuvio 5). Vastaajista kuusi (86 %) oli erittäin tyytyväinen ja vain yksi (14 %) vastaaja oli melko tyytyväinen. Tätä osiota voidaan siis pitää myös Pikkuväinön vahvuutena.

Kuvio 5. Kuinka tyytyväinen olet avoimessa päiväkodissa järjestettyyn toimintaan esim. toimintatuokiot ja askarteluhetket?

Asiakkaista kolme (57 %) koki saaneensa erittäin hyvin tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä ja neljä (43 %) kertoi olevansa melko tyytyväinen.

Vastaajista vain kaksi oli perhekerhon käyttäjiä. Toinen koki haluavansa samojen perheiden käyvän hänen kanssaan samaan aikaan ja toinen vastasi kieltävästi.

Suurin osa vastaajista ei kokenut haluavansa osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Kaksi vastasi myöntävästi ja viisi kieltävästi.

Kaikki vastaajat olisivat valmiita maksamaan palvelusta pienen summan, joten voidaan päätellä asiakkaiden olevan suhteellisen sitoutunut toimintaan. Yksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Vastaajat antoivat Pikkuväinön toiminnalle keskiarvosanaksi 4,3 (paras 5). Neljä vastaajaa antoi arvosanaksi 4 ja kaksi vastasi 5. Yksi jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

7.5 Avoin päiväkotitoiminta Onnenkivi:

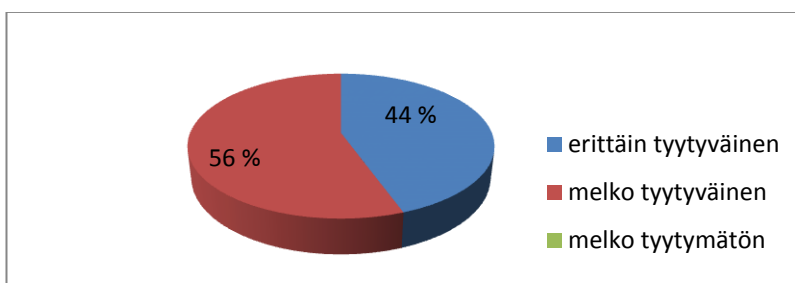
Vastauslomakkeita 9 kpl. Kyselyjakoviikolla kävi 26 perhettä (vastausprosentti 35). Onnenkiven avoimen päiväkodin lastenkerhojen asiakkaat toivoivat, että toimintaan sisältyisi leikkimistä, laulamista, retkiä ja ulkoilua enemmän. Yksi perhekerhon käyttäjä toivoi vapaata leikkiä ja oleilua.

- ”Jotain pieniä retkiä ehkä enemmän, yleensäkin ulkoilua hieman enemmän.”
(lastenkerho)

Yksi vastaaja ehdotti lastenkerhoon 2,5 vuoden ikärajaa. Kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä perhe- ja lastenkerhojen aukioloaikoihin. Kehitysideoihin yksi vastaajista ehdotti, että yksi perhekerho voisi olla myös iltapäivällä sekä hän toivoi liukumäkeä ja muita leikkivälineitä pihaan. Toinen vastaajista toivoi, että pihan siisteyteen kiinnitettäisiin enemmän huomiota, esimerkiksi tupakantumpit kerättäisiin pois.

Kaikki (9) Onnenkiven avoimen päiväkodin käyttäjät olivat erittäin tyytyväisiä järjestettyihin toimintoihin. Voidaan siis olettaa, että tähän osioon ei jatkossa tarvita suuria muutoksia.

Alla olevasta kuvioista (Kuvio 6) näkee, että kiertokadun asiakkaat kokivat saaneensa kasvatustukea henkilökunnalta melko hyvin. Neljä (44 %) vastaajaa koki saaneensa erittäin hyvin tukea henkilökunnalta kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä ja viisi (56 %) melko hyvin.

Kuvio 6: Oletko tarvittaessa saanut henkilökunnalta tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä?

Vain kolme vastaajaa oli halukas osallistumaan alueensa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Pohjatuulen asiakkaat selvästi haluaisivat samojen perheiden käyvän perhekerhoissa silloin kun itsekin käyvät, vain yksi vastaaja oli toista mieltä.

Yhdeksästä vastaajasta kuusi (67 %) olisi tarvittaessa valmis maksamaan käyttämistään palveluista ja kolme (33 %) vastasi kieltävästi.

Vastaajat antoivat Onnenkiven avoimen päiväkodin toiminnalle keskiarvosanan 4.5 (paras 5). Puolet vastaajista (4) antoi arvosanaksi 4 ja puolet (4) 5. Yksi jätti vastamatta tähän kysymykseen.

7.6 Avoin päiväkotiki Koivukuja

Vastauslomakkeita 12 kpl. Kyselyjakoviikolla kävi 19 perhettä (vastausprosentti 63). Koivukujan asiakkaat toivoivat kerhotoiminnan sisältävän ulkoilua, leikkiä, liikuntaa, musiikkia, askartelua ja retkiä.

- *”Ulkoilua, askartelua, leikkiä, liikuntaa, hyviä käytöstapoja ryhmässä ja toisia kohtaan (näitä kaikkia ymmärtääkseni onkin).”*
- *”Lauluhetkiä, askartelua, LEIKKIÄ kuitenkin eniten.”*

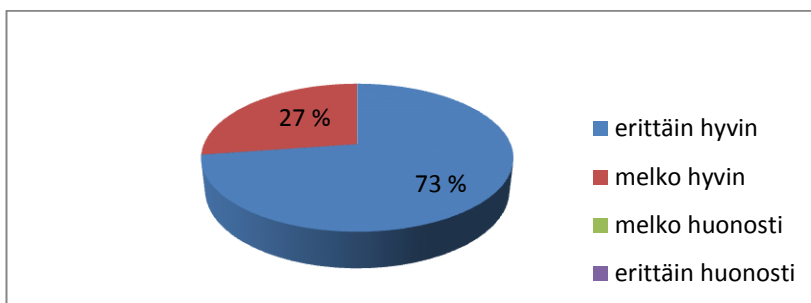
Kaikki lastenkerhojen käyttäjät olivat tyytyväisiä kerhokertojen määrään ja 3 vuoden ikärajaan. Kaksi käyttäjästä toivoi myöhempää aloitusajankohtaa kerhoille ja yksi käyttäjä toivoi kerhon toimivan klo 9-12 (nyk. klo 8.30–11.30).

Yksi vanhempi toivoi palaveria ja saavansa päivän kulusta palautetta hakiessaan lasta kerhosta. Toinen vastaajista toivoi perhekerhoa myös Noormarkkuun. Hän toivoi myös lastenkerhoa iltapäivälle. Positiivista palautetta tuli ryhmän jakamisesta pienemmäksi.

Koivukujan käyttäjät olivat pääosin erittäin tyytyväisiä päiväkodissa järjestettyyn toimintaan. Kahdeksan (67 %) vastaajaa kertoi olevansa erittäin tyytyväinen toimintaan ja neljä (33 %) melko tyytyväinen.

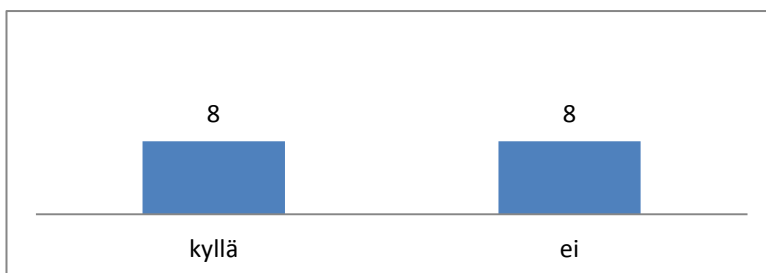
Koivukujan asiakkaat kokivat saaneensa pääosin erittäin hyvin tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Vastaajista kahdeksan (73 %) koki saaneensa erittäin hyvin

tukea ja kolme (27 %) vastasi saaneensa tukea melko hyvin. Yksi vastaaja kertoi, ettei osaa sanoa, koska ei ole kysynyt (Kuvio 7).

Kuvio 7: Oletko tarvittaessa saanut henkilökunnalta tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä?

Puolet vastaajista olisi halukas osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tätä vastausmäärää voisi ajatella hyödynnettäväksi kehitystoiminnassa, kuten aikaisemmin totesin Liinaharjan avoimen päiväkodin kohdalla. Vain kaksi vastaajista ei ollut valmis tarvittaessa maksamaan kerhotoiminnasta (Kuvio 8).

Kuvio 8. Olisitko halukas osallistumaan alueesi avoimen päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen?

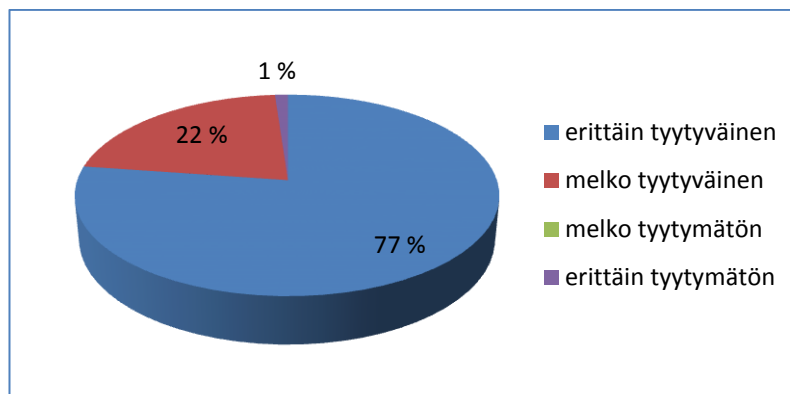
Asiakkaat antoivat erittäin hyvät kokonaisarvosanat Koivukujan avoimelle päiväkodille. Neljä vastaajista antoi arvosanaksi 4 ja kahdeksan antoi 5. Keskiarvo oli 4.7 (paras 5).

7.7 Kaikki päiväkodit yhteensä

Kyselyitä jaettiin kaikkiin avoimiin päiväkoteihin yhteensä 153. Vastauslomakkeita tuli takaisin 90 ja vastausprosentti oli 59.

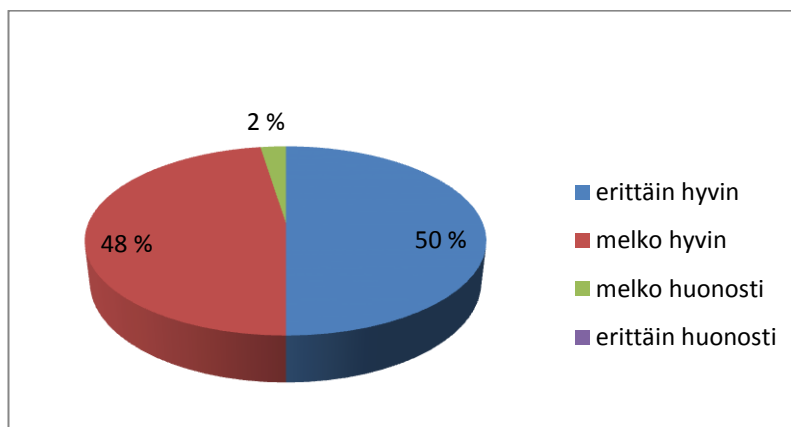

Alla olevasta kuviosta (Kuvio 9) voi päätellä että suurin osa avointen varhaiskasvatuksen käyttäjistä oli erittäin tyytyväinen siellä järjestettyyn toimintaan. Erittäin tyytyväinen järjestettyyn toimintaan oli 77 % ja melko tyytyväinen 22 %. Vain yksi vastaaja (1 %) oli erittäin tyytymätön toimintaan. Tuloksista voi päätellä, että suuriin muutoksiin ei ole tarvetta. Perinteiset laulu- ja askarteluhetket ovat edelleen vanhempien suosiossa ja niitä tulisi jatkossakin vaalia.

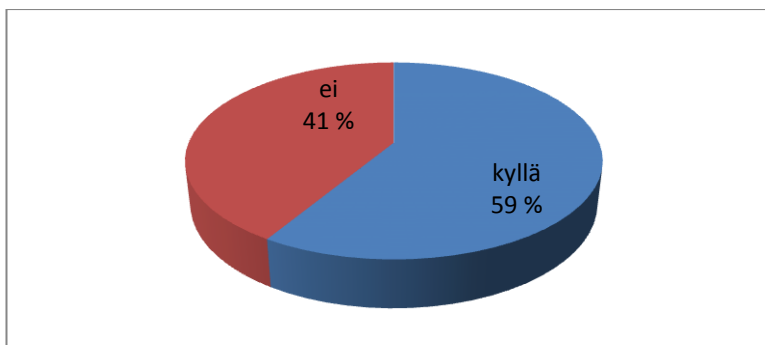
Kuvio 9: Kuinka tyytyväinen olet avoimessa päiväkodissa järjestettyyn toimintaan esim. toimintatuokiot ja askarteluhetket?

Asiakkaat kokivat saaneensa hyvin tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Vastaajista 50 % koki saaneensa tukea erittäin hyvin ja 48 % melko hyvin. 2 % vastasi saaneensa tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä melko huonosti. Kasvatuskumppanuus on yhä merkittävämpi osa varhaiskasvatusta. On hyvin tärkeää, että vanhemmilla on mahdollisuus keskustella lasta koskevista asioista ammattilaisen kanssa ja saada heiltä tarvittavaa tukea ja ymmärrystä. (Kuvio 10).

Kuvio 10: Oletko tarvittaessa saanut henkilökunnalta tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä?

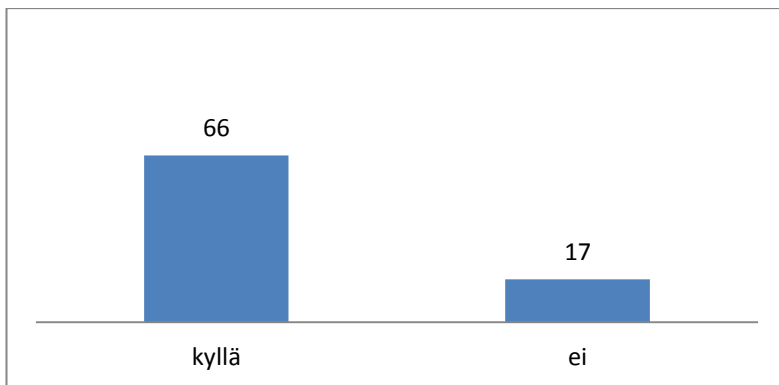
Yli puolet perhekerhojen asiakkaista toivoi perhekerhoissa käyvän samat perheet niin päivinä kun itsekin käyvät. 59 % vastanneista vastasi myöntävästi ja 41 % kieltävästi (Kuvio 11). Jokainen päiväkotitoimi voisi miettiä, mikä käytäntö palvelisi heidän asiakkaitaan parhaiten. Jos perhekerhossa käy aina samat tutut perheet, myös yhteisöllisyyden tunne mahdollisesti kasvaa ja sitoutuvuus toimintaan on suurempaa.

Kuvio 11. Toivoisitko perhekerhoissa käyvän samat perheet silloin kun itsekin käyvätkö?

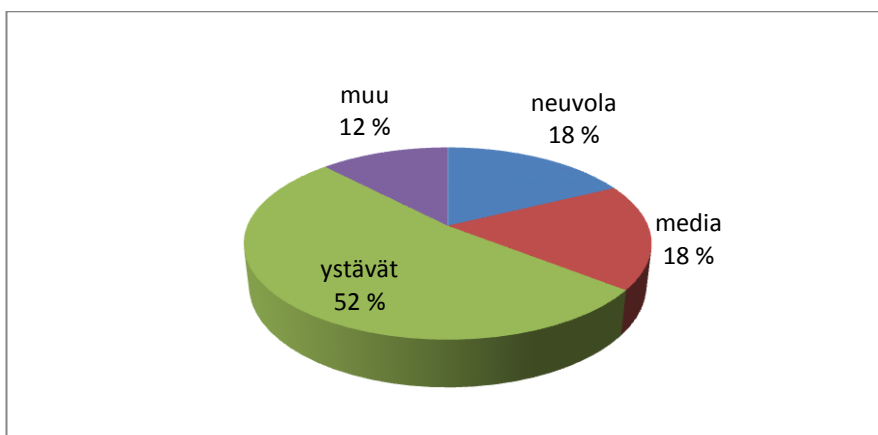
Suurin osa vastaajista ei ollut halukas osallistumaan avoimen päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. 35 % haluaisi osallistua suunnitteluun ja toteutukseen kun taas 65 % vastasi kieltävästi. Tuloksissa oli jonkin verran eroja päiväkotien välillä. Toimintaa tulisi toteuttaa asiakkaiden tarpeiden mukaan, joten heidän kuuleminen on ensisijaisen tärkeää.

Avointen varhaiskasvatuksen käyttäjistä 66 (80 %) vastaajaa oli valmis tarvittaessa maksamaan pienen summan käyttämistään palveluista ja vain 17 (20 %) vastasi kieltävästi. Myöntävästi vastanneiden määrästä voi päätellä, kuinka tärkeänä he pitävät käyttämiään palveluita (Kuvio 12).

Kuvio 12: Olisitko tarvittaessa valmis maksamaan pienen summan käyttämistänne palveluista?

Vastaajat olivat saaneet tietää avoimen päiväkodin palveluista pääosin ystävien kautta (52 %). Median kautta tiedon saaneita oli 18 %, neuvolan kautta 18 % ja muu 12 %. Vastaajat kertoivat saaneensa tietoa myös esimerkiksi lähipiiriltä, vaimolta, äidin kautta (päiväkodin johtaja), päiväkodista ja aikaisemman tiedon pohjalta (Kuvio 13). Suusta suuhun tieto leviää helposti pienessä kaupungissa. Jaetut positiiviset kokemukset kartuttavat lisää asiakaskuntaa ja on näin ollen toiminta saa ilmaista mainontaa. Siksi asiakastyytyväisyyteen tulee jatkossakin kiinnittää oleellisesti huomiota.

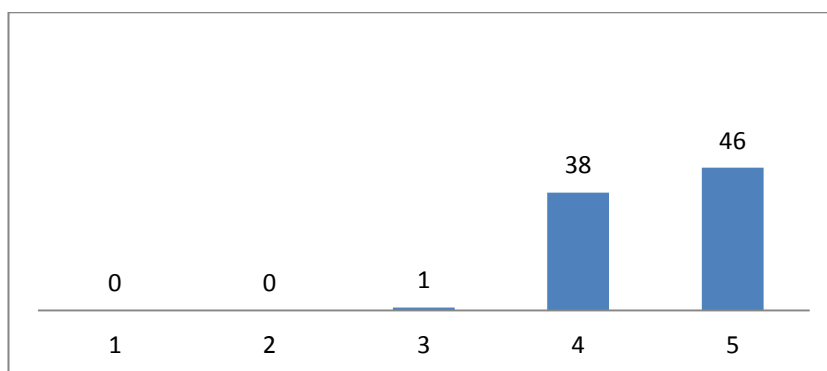

Kuvio 13: Mistä sait kuulla avoimen päiväkodin toiminnasta?

Avointen päiväkotien asiakkaiden syyt lähteä mukaan toimintaan eivät poikenneet toisistaan. Pääosin asiakkaat käyttivät palveluita, koska halusivat saada lapsilleen ikäistään leikkiseuraa. He kokivat lasten saavan toiminnasta virikkeitä myös kodin ulkopuolelta ja oppivat sosiaalisia taitoja. Moni äiti oli vanhempainvapaalla ja van-

hemmat lapset saavat näin leikkikavereita. Perhekerhojen käyttäjät sanoivat saavansa vertaistukea ja kokivat haluavansa tutustua myös muihin perheisiin.

Pääosin asiakkaat olivat hyvin tyytyväisiä päiväkotien toimintaan. Vastanneista 46 (54 %) antoi avoimen päiväkodin toiminnalle arvosanaksi 5 ja 38 (45 %) antoi arvosanan neljä. Vain yksi (1 %) vastaaja vastasi kolme (paras 5). Avointen varhaiskasvatusten käyttäjät antoivat päiväkotien toiminnolle keskiarvosaksi 4.6. Tyytyväisimmät asiakkaat löytyivät Liinaharjan ja Koivukujan päiväkodeista. Kaikki Porin avoimet päiväkodit voivat olla ylpeitä tuloksistaan (Kuvio 14).

Kuvio 14: Minkä arvosanan 1-5 antaisit avoimen päiväkodin toiminnalle?

8 YHTEENVETO

8.1 Kehittämisehdotukset

Porin kaupungin avointen varhaiskasvatuksen asiakkaat olivat pääosin erittäin tyytyväisiä palveluun ja vastauksista voi olla hyvin ylpeä. Kyselyistä ilmeni, että he toivoivat pääasiassa perinteisiä toimintasisältöjä kuten lauluhetkiä, askartelua, retkiä ja ulkoilua. Moni vastaaja oli tyytyväinen jo toteutettuun toimintaan.

Vastaajien toivomaa ulkoilua voi olla haastava toteuttaa, koska aika on rajallista. Hyvä vaihtoehto tähän voisikin olla, että vanhemmat jättäisivät lapset suoraan pihalle leikkimään ja siitä siirryttäisiin sisälle, tai toisinpäin. Näin välttyttäisiin lasten pukeemiselta, joka vie paljon aikaa. Retkiä toivottiin paljon, niin yhdessä vanhempien

kanssa kuin erikseen. Retket ovat usein resurssikysymys, mutta lapsille jo pieni retki on suuri elämys. Alueen lähimetsiä voisi käyttää hyvin hyödyksi esimerkiksi Metsämörri toimintaa käyttäen. Itse kokemuksesta tiedän, miten suuri merkitys lapselle on lähteä pienelle ”seikkailulle”, jonka pääosana lapset näkevät aina omien eväiden syömisen.

Muutama kerhotoimintaa käyttävä toivoi tutustumista kauden alussa muihin ryhmän käyttäjiin. Metsäretki voisi olla oiva mahdollisuus tähän. Esille tuli myös vanhempien toivomus tutustua järjestetysti ohjaajiin. Kauden alussa voisi mahdollisesti pitää vanhempainillan ja kartoittaa vanhempien halukkuutta kahdenkeskiseen ”vasu” keskusteluun. Ymmärrettävästi vanhemmat ovat halukkaita kuulemaan lapsen toimimisesta ryhmässä ja hänen kehityksestään. Usein lasta tuodessa ja hakiessa tilanne voi olla hektinen, eikä kahdenkeskiseen jutteluun ole aikaa.

Yli puolet vastaajista toivoi perhekerhoissa käyvän samat perheet kun itsekin käyvät. Mielestäni tämä on suuri määrä. Uskon vahvasti siihen, että jos vanhemmille on osoitettu tarkka päivä, milloin he käyvät, edistäisi se osallistujien sitoutumista. Perheiden tutustuessa toisiinsa paremmin myös yhteisöllisyys ja vertaistuki korostuvat. Harjoittelussani Rauman avoimissa päiväkodeissa sain todistaa yhteisöllisyyden voimaa. Perheet olivat ystävystyneet keskenään ja he jopa tarjosivat toisilleen lastenhoitoapua. Raumalla avoin varhaiskasvatus on hyvin suosittua myös maahanmuuttajien keskuudessa. He tulevat toimintaan mukaan oppiakseen kieltä ja tutustuakseen muihin perheisiin.

Tyytyväisimmät asiakkaat toimintojen aukioloaikoihin oli Liinaharjan, Pohjatuulen ja Koivukujan käyttäjät. Kaikissa näissä toiminnot ovat keskittyneet aamupäiviin. Myös monet vastaajat toivoivat aukioloaikojen olevan iltapäivien sijaan aamupäivällä. Lapset nukkuvat hyvin eri aikoihin päiväunia joten ymmärrän, että iltapäiväajat voivat olla haasteellisia osalle perheistä.

Myös päiväkotien tiedotukseen toivottiin parannusta. Avoimissa päiväkodeissa voisi päiväkotien tapaan olla käytössä viikkokirje asiakkaille, joko paperiversiona tai sähköpostilla. Facebook on myös käytössä yhä useammalla asiakkaalla ja tämä voisi olla

yksi hyvä väylä asioiden tiedottamiseen. Facebookin ”tykkäysten” kautta myös tieto toiminnasta leviäisi muidenkin facebook-käyttäjien kesken.

Todella merkittävä osa vanhemmista olisi tarvittaessa valmis maksamaan käyttämistään palveluista. Mielestäni tämä kertoo paljon siitä, kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät käyttämiään palveluita.

Huomattavasti suurin osa asiakkaista oli saanut kuulla palvelusta ystäviltä. Ihmiset jakavat kokemuksiaan eteenpäin ja vanha ajatus ”puskaradiosta” parhaana mainostamisen keinona pitää edelleen paikkaansa. Ihmiset keskustelevat eteenpäin niin huonoista kuin hyvistäkin kokemuksistaan. Siksi tulevaisuudessa jatkossakin tulisi kiinnittää huomiota hyvään asiakaspalveluun ja asiakaslähtöiseen toimintaan. Avoimissa päiväkodeissa on aiemmin tehty yhteistyötä neuvolan kanssa, mutta jostain syystä tämä on vähentynyt vuosien aikana. Vain 18 % kertoi saaneensa kuulla toiminnasta tätä kautta. Neuvola tekee jokaisen vanhemman kanssa yhteistyötä, joten heillä olisi erittäin hyvä mahdollisuus mainostaa toimintaa. Myös lastensuojelun kautta olisi mahdollista saada mukaan perheitä, joita toiminta palvelisi.

8.2 Oma pohdinta

Opinnäytetyön kirjoittaminen syvensi varhaiskasvatuksen tietämystäni ja sain mahdollisuuden tutustua moniin kirjallisuuksiin. Kokemuksesta Rauman avoimessa varhaiskasvatuksessa oli paljon minulle paljon hyötyä. Pystyin rajaamaan opinnäytetyötäni oman kokemukseni kautta. Ideaalia olisi ollut myös käydä tutustumassa jokaiseen avoimeen päiväkotiin erikseen, mutta valitettavasti se oli liian suuri haaste ajallisesti.

Haastavimmaksi osioksi koin teorian kirjoittamisen, mikä veikin suurimman osan ajastani. Etenkin tiettyjen aihealueiden lähteiden löytämisessä oli minulla ongelmia. Olen kuitenkin tyytyväinen lopulliseen teoriaosuuteen. Siinä tulevat ilmi asiat, jotka ovat mielestäni keskeisiä ja tärkeitä avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Kyselylomakkeen laatiminen opetti minulle paljon. Lähes jokaisessa työssä toteutetaan kyselyitä aika ajoin, joten uskon tämän taidon olevan minulle hyödyksi myös tulevaisuudessa. Huomasin kyselyitä käsitellessäni, että joissakin kysymyksissä olisi voinut olla myös neutraali vastausvaihtoehto. Joissakin osioissa vastaajat olivat valinneet molemmat vastausvaihtoehdon, ja ymmärsin tämän johtuvan siitä, että niistä puuttui vastausvaihtoehto kuten; en osaa sanoa. Tosin tämän vastausvaihtoehdon puuttumisen ansiosta vastaajien oli oikeasti mietittävä, mitä mieltä olivat. Erityisesti kysyttäessä asiakkaiden kokemuksia kasvatustuen saamiseen olisi voinut olla vaihtoehto, en osaa sano/en ole tarvinnut, koska kaikilla asiakkailla ei välttämättä ole tullut tilanteita johon olisi tarvinnut ammattilaisen tukea.

Minulle oli erittäin tärkeää, että opinnäytetyölläni on työelämäyhteys. Tieto siitä, että tutkimukseni avulla asiakkaat saavat parempaa palvelua on tärkeä. Ihannetilanne olisi, että avoimet päiväkodit tutustuisivat tuloksiin ja saisivat siitä intoa toiminnan kehittämiseen. Tiedän kokemuksen kautta kuinka mahtavaa avoin varhaiskasvatus voi parhaillaan olla, niin henkilökunnan kuin asiakkaiden kannalta.

Jatkossa aihetta voisi laajentaa myös henkilöstön puolelle. Olisi mielenkiintoista kuulla henkilöstön kehitysideoita, ja heidän kokemuksiaan toiminnasta. Henkilöstön kanssa tutkimuksen voisi toteuttaa, joko henkilöhaastatteluna, tai yhteisellä kehityspäivällä.

Yhteistyö Porin kaupungin kanssa sujui loistavasti. Sain vastauksia kysymyksiini hyvinkin nopealla aikataululla, mikä mahdollisti työni etenemisen ajallaan. Haluaisin siis kiittää Miia Vuolta, Annukka Levomaata sekä varhaiskasvatuksen päällikköä Ritva Välimäkeä hyvästä yhteistyöstä.

LÄHTEET

Alila, K & Kronqvist, 2007. Varhaiskasvatusta vuoteen 2020: Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Alila, K. & Portell, T. 2008. Leikkitoiminnasta avoimeen varhaiskasvatukseen: Avointen varhaiskasvatuspalveluiden nykytila ja kehittämistarpeet 2007. Viitattu 16.7.2014.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-7740.pdf.

Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo & Kuoksa, 2000. Yhteisö kasvattaa: päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tampere: Tammi.

Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen M. 2013. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden uudistaminen: Lasten Kaste –kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Heinämäki, L. 2006. Varhaisen tuen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa: VarTu-hankekuvaus 2004-2005. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10 uud. p. Helsinki: Tammi. Hujala, E., Puroila, A_M., Parrila-Haapakoski, S & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Holm, J., Huuskonen, P., Jyrkämä, O., Karnell, S., Laimio, A., Lehtinen, i., Myllymaa, T., Vahtivaara, J-M., 2010. Asumispalvelusäätiö ASPA.

Järvinen, M., Laine, A., Helmann-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaskela, M & Kekkonen, M. 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Jyväskylä: Bookwell oy.

Kekkonen, M., 2012. Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampere University Press.

Keskinen, S & Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.

Korhonen, S. n.d. Lapsen ja vanhemman välisen myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen: vuorovaikutusleikkioppaan käyttö kasvatusneuvonnan ja -ohjauksen apuvälineenä. Viitattu 23.7.2014. <https://www.sosiaaliportti.fi/File/f80f9705-6d71-42c7-a01a-b3a4e0314cae/vuo0vovaikutusleikkiopas.pdf>

Ranta, R. 2005. Kehittyvä työyhteisö: kehittäminen ja uudistuminen ihmisenä ja organisaationa. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Santavuori 2011. Medialeikin ohjauskirja. Viitattu 10.9.2014.
<http://www.medialeikki.fi/periaatteet/lapsilahtoisuus.pdf>

Seppänen-Järvelä, R. & Vataja, K. 2009. Työyhteisö uusille urille: kehittäminen osaksi arjen työtä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sosiaaliportin www-sivut. 2005. Viitattu 27.5.2014.
<http://www.sosiaaliportti.fi>
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelukasikirja/tyovalineet/tyomenetelmat/avoimetvarhaiskasvatuspalvelut/>

Stakes, 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Terveyden ja hyvinvoinnin www-sivut. 2014. Viitattu 13.7.2014.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys

Terveyden ja hyvinvoinnin www-sivut. 2014. Viitattu 24.7.2014.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut

Turja, L. & Fonsen, E., 2010. Suuntana laadukas varhaiskasvatus. professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Asiakastyytyväisyys- ja kehittämiskysely Porin avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaille

Hei!

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Olen tekemässä opinnäytetyötä yhteistyössä Porin kaupungin kanssa. Tavoitteenani on tämän kyselyn kautta kartoittaa avoimen varhaiskasvatuksen asiakkaiden asiakastyytyväisyyttä ja kehittämis ehdotuksia koskien avointa varhaiskasvatusta.

Olisi tärkeää että vastaisit kaikkiin kysymyksiin, jotta kyselytuloksista saataisiin mahdollisimman totuudenmukaisia. Vastaamalla kyselyyn olet mukana kehittämässä avoimen päiväkodin toimintaa aina parempaan suuntaan.

Ystävällisin terveisin Jenna Siivonen (jenna.siivonen@student.samk.fi)

1. Mitä avoimen varhaiskasvatuksen palveluita käytät?

- Lastenkerho
- Perhekerho

2. Kuinka tyytyväinen olet avoimessa päiväkodissa järjestettyyn toimintaan esim. toimintatuokiot ja askarteluhetket?

erittäin tyytyväinen   melko tyytyväinen   melko tyytymätön   erittäin tyytymätön

3. Minkälaisia sisältöjä/toimintamuotoja toivoisit perhe- tai lastenkerhoissa olevan?

---

4. Ovatko perhe- tai lastenkerhojen aukioloajat mielestänne sopivat?

- Kyllä
- Ei, oma ehdotuksenne? _____

5. Koetko, että lastenkerhokertoja on viikossa sopiva määrä tarjolla?

- kyllä
- ei, mikä määrä olisi sopiva? _____

6. Onko mielestäsi lastenkerhoissa toimiva lasten 3 vuoden alaikäraja sopiva?

- kyllä
- ei, oma ehdotuksenne? _____

7. Oletko tarvittaessa saanut henkilökunnalta tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä? (Ympyröi vastaus)

erittäin hyvin   melko hyvin   melko huonosti   erittäin huonosti

8. Toivoisitko perhekerhoissa käyvän aina samat perheet niinä päivinä kun itsekin käytte?

(jos ette käytä perhekerhojen palveluita siirry seuraavaan kysymykseen)

- kyllä
- en

9. Koetko, että avoimen päiväkodin toiminnassa olisi jotain kehitettävää?

- kyllä,mitä? _____
_____
_____
_____

- En

10. Olisitko halukas osallistumaan alueesi avoimen päiväkodin toiminnan suunnitteluun tai toteuttamiseen?

- Kyllä
- En

11. Mikä on saanut sinut lähtemään mukaan avoimen päiväkodin toimintaan?

---

12. Mistä sait kuulla avoimen päiväkodin toiminnasta?

- neuvola
- media
- ystävät
- Muu, mikä? _____

13. Olisitko tarvittaessa valmis maksamaan pienen summan käyttämistänne palveluista?

- kyllä
- en

14. Minkä arvosanan 1-5 antaisit avoimen päiväkodin toiminnalle
(Ympyröi vastaus)

1   2   3   4   5

KIITOS VASTAAMISESTA!